

BARNEOMBUDETS ÅRSMELDING

FOR

1988

FORORD

Barneombudet avgir med dette sin 7. årsmelding.

Meldingen gir en oversikt over de saksområder Barneombudet har arbeidet med i 1988.

Årsmeldingen gir også bred informasjon om hvem som er brukere av Barneombudet, hvilke saker barn og voksne tar opp med Barneombudet og en beskrivelse av de faglige prioriteringer som kontoret kontinuerlig må ta for å imøtekomme alle de forespørsler som kommer.

Dersom det er ønskelig med en nærmere detaljbeskrivelse av arbeidsmetodikk og flere konkrete eksempler på ulike sakstyper, anbefales også de tidligere årsmeldingene som er utgitt av Barneombudet.

Denne årsmeldingen vil bli trykket opp i et begrenset opplag. Barneombudet prioriterte i 1988 å ferdigstille en ny utgave av heftet "Fakta om barn i Norge", som ble distribuert over hele landet i begynnelsen av 1989. Prioriteringen av faktaheftet skyldes Barneombudets erfaring for at det er et stort behov for mer kunnskap og informasjon om barns oppvekstvilkår både overfor offentlige myndigheter, planleggere, fagfolk osv.

Barneombudet håper at denne årsmeldingen vil kunne stimulere til debatt og engasjement, og rette søkelyset på barns rettigheter og situasjon i Norge. Det er fortsatt et stort behov for talspersoner for barn som bor i Norge. De over 2500 henvendelser som Barneombudet fikk i 1988 gir eksempler på at barns interesser blir skjøvet tilside og usynliggjort, der barns behov taper i konkurransen om samfunnets ressurser og voksnes behov.

Det er interessant å merke seg at Barneombudet i 1988 hadde det høyeste antall henvendelser siden opprettelsen i 1981.

God lesning!

Juni 1989

Målfrid Grude Flekkøy
barneombud

Ah Tk
Ba

BARNEOMBUDET

INNHALDSEFORTEGNELSE

DEL I	4
<u>Innledning</u>	4
Barneombudets arbeidsoppgaver	5
Barneombudets faglige råd	6
Barneombudets administrative og økonomiske ressurser	6
DEL II	10
OVERSIKT OVER BARNEOMBUDETS ARBEID I 1988	10
Hvem er Barneombudets brukergruppe?	10
Hva dreier henvendelsene seg om?	11
Antall saker og sakstyper	11
Barneombudet arbeider med saker fra hele landet	11
Barneombudet prioriterer informasjonsarbeid svært høyt	12
Barneombudets saksfelt dekker alle samfunnsområder og krever aktiv prioritering	13
Prioriterte saker i 1988	13
De enkelte saksområdene - En beskrivelse av antallet henvendelser og saker innenfor det enkelte saksområdet	16
Synliggjøring av asylsøkerbarnas situasjon sentralt	17
Seksuelle overgrep mot barn	19
Aksjon i Stortinget om barneulykker	19
Barnetilsyn og offentlige fritidstilbud	22
Skolesaker	23
Kultur og media	25
Familiens situasjon	26
Barn og planlegging	28
Diverse saker	29

Alle saker som kommer til kontoret blir behandlet - men på ulikt vis	30
Ulike arbeidsmetoder tas i bruk	30
Barneombudet har mange støttespillere	30
Forskning og kunnskap om barn er i mange saker selve grunnlaget og basisen i Barneombudets arbeid ..	31
SAMMENDRAG	32
DEL III	36
Lov og instruks for Barneombudet	37
Regnskapsoversikt for 1988	42
Oversikt over høringsuttalelsene som Barneombudet har avgitt	43
Tabeller som beskriver Barneombudets virksomhet i 1988	52
Oversikt over alle P-saker Barneombudet har arbeidet med i 1988	84
Oversikt over behandlingsform for en enkeltsak	90

DEL I

INNLEDNING

1988 var et arbeidssomt år for Barneombudet. Vi fikk i 1988 det høyeste antall henvendelser vi har hatt siden opprettelsen i 1981. Våre erfaringer i å behandle ulike saker, samt få saksbehandlingstida ned ved bruk av datateknologi, gjorde det mulig for kontoret å behandle henvendelsene forsvarlig til tross for begrensede personalressurser og det faktum av våre ene saksbehandlerstilling stod ubesatt noen måneder.

Antall henvendelser og saker har økt jevnt i alle de siste årene. Som årsmeldingen senere vil gi et bilde av er det stor bredde i saksområdene som ombudet behandler. Generelt kan det sies at ingen sak er for stor og ingen sak er for liten for Barneombudet.

Med begrensede ressurser er det likevel kontinuerlig nødvendig å prioritere blant de mange saksområdene. En aktiv leser av ombudets årsmeldinger vil merke seg at Barneombudet også i 1988 arbeidet med mange sentrale spørsmål som har gått igjen i flere år. Det nye dette året er det sterke og utadrettede engasjement når det gjelder flyktninger og asylsøkerbarnas situasjon i Norge. Dette er en liten gruppe barn, rent tallmessig, men er en gruppe barn hvis interesser er sterkt truet, og barn som det norske byråkrati og påtalemyndighet har usynliggjort.

Det var stor internasjonal interesse for det norske Barneombudet i 1988. Dette skyldes blant annet arbeidet med FNs internasjonale konvensjon for barns rettigheter, som var inne i sin avsluttende bearbeidingsfase, og et økende engasjement fra flere lands side når det gjelder å finne fram til tiltak og virkemidler for å styrke barns situasjon og interesser. Kontoret fikk en rekke henvendelser fra utlandet vedrørende de erfaringer verdens første Barneombudet til nå har fått. Det norske ombudet ble også invitert til en rekke land for å orientere om de norske erfaringene. Barneombudet holdt foredrag og besøkte følgende land: Sverige, Vest-Tyskland, USA, Storbritannia, Japan og Finland. I tillegg hadde kontoret besøk fra England, Zimbabwe, Colombia, Japan, Irland og Nicaragua.

Selv om det ikke er laget noen vitenskapelig evaluering av virksomheten, så har kontoret og ombudet via årsmeldingene de siste årene forsøkt å oppsummere de subjektive erfaringer som er gjort. Spesielt interessant var det å registrere at Costa Rica høsten 1988 utnevnte sitt eget barneombud, som annet land i verden.

BARNEOMBUDETS ARBEIDSOPPGAVER.

Barneombudets oppgaver er gitt i Lov om barneombud og instruks fastsatt ved kongelig resolusjon den 11. september 1981. Lov og instruks gir ombudsstillingen ombudsinstitusjonen er bredt og nesten ubegrenset arbeidsområde, med muligheter for stor handlefrihet og egne prioriteringer.

Barneombudet skal ivareta og fremme barns interesser innenfor alle samfunnsområder, både overfor private og offentlige organer på alle nivåer. Barneombudet oppgave er å synliggjøre ulike sider ved barns oppvekstvilkår sett i relasjon til barns behov, og å være barnas egen talsperson.

Ombudet skal i henhold til loven særlig:

- a) av eget tiltak eller som høringsinstans ivareta barns interesser i samband med planlegging og utredning på alle felter
- b) følge med i at lovgivning til vern av barns interesser blir fulgt
- c) foreslå tiltak som kan styrke barns rettssikkerhet
- d) fremme forslag til tiltak som kan løse eller forebygge konflikter mellom barn og samfunn
- e) følge med i at det gis tilstrekkelig informasjon til det offentlige og private om barns rettigheter og de tiltak de har behov for

(Barneombudets lov og instruks er gjengitt i sin helhet i Del III).

Barneombudets arbeid dekker store deler av lovverket og alle forvaltningsnivåer, med stor faglig spredning. På grunn av den store spennvidden i saksområdene varierer arbeidsoppgavene sterkt.

Barneombudet er en offentlig "vaktbikkje", satt til å verne om barn og unges interesser. Barneombudet skal derfor prioritere saker av prinsipiell og generell interesse, som angår alle barn eller grupper av barn.

Barneombudet forvalter ingen spesiell lov, og har derfor ingen formell myndighet. Barneombudets påvirkningsmuligheter ligger i å ha et faglig aktivt engasjement, basert på godt faglig funderte vurderinger, som skal gjøre det vanskelig eller ubehagelig ikke å ta hensyn til eller satse på barn.

Målet er bl.a. å tvinge fram prioriteringer til fordel for barn og å sette barns situasjon på den politiske dagsorden.

BARNEOMBUDETS FAGLIGE RÅD.

Barneombudet har i henhold til instruksens § 10 et faglig råd. Rådet utnevnes for 4 år om gangen. Det består av 6 medlemmer med personlige varamedlemmer. I tillegg er ombudet selv rådets leder. Rådet skal fungere som rådgivende konsultativt organ for Barneombudet, og skal bl.a. bistå ombudet i ulike faglige spørsmål.

Rådet har følgende sammensetning:

1. Barneombud Målfrid Grude Flekkøy
2. Overlege Christian Erlandsen, Stange
med personlig varamedlem
journalist Marie Rein Bore, Stavanger
3. Forskningsleder Anne Sæterdal, Oslo
med personlig varamedlem
organisasjonssekretær Lisbeth Raiby, Oslo
4. Professor Lucy Smith, Oslo
med personlig varamedlem
professor Anders Bratholm, Bærum
5. Sosionom Njål Petter Svensson, Oslo
med personlig varamedlem
lege Trond Viggo Torgersen, Bergen
6. Barnepsykolog Magne Raundalen, Åsane
med personlig varamedlem
koordinator Gerd Fleischer, oslo
7. Lærer Kjell Ballari, Tana
med personlig varamedlem
skolesjef Jarle Meløy, Øksnes

Rådsmøter skulle holdes 7. mars, 30.-31. mai og 14. november. Møtene 7.3. og 14.11. ble avlyst på grunn av sviktende fremmøte.

BARNEOMBUDETS ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE RESSURSER.

Barneombudet har helt siden opprettelsen hatt en fast stab på totalt 4 personer, inklusiv ombudet selv. Dette til tross for at Stortinget i forbindelsen med opprettelsen av Barneombudet slo fast at det var nødvendig med en begynnerstab bestående av fra 4 til 6 personer.

Ved de årlige budsjettbehandlinger har kontoret pekt på de begrensninger som ligger i en så liten stab, og konkret foreslått 2 nye stillinger. Dette har foreløpig ikke ført til noe resultat.

En stab på 4 personer setter klare grenser for det arbeidet Barneombudet kan utføre. Med den bredde i saksområder og det store antall henvendelser kontoret arbeider med, krever problemstillingene ofte kompetanse og sakkunnskap som det kan være vanskelig å dekke innenfor den eksisterende stillingsrammen. Beklagelig var det derfor at budsjetttrammen i 1988, også var så begrenset at det ikke var rom for å kunne kjøpe ekstern konsulentbistand, der dette var ønskelig og nødvendig.

For Barneombudet er det av avgjørende betydning å ha faglig holdbare og godt gjennomarbeidede uttalelser, dersom talspersonfunksjonen skal ha nødvendig tyngde.

Bare på denne måten kan Barneombudet ha muligheter for å påvirke andre instanser til å ta hensyn til barns interesser. Dette er særlig viktig fordi Barneombudet som kjent ikke har påleggsmyndighet på noe felt.

Barneombudet har også påpekt det uheldige ved en så liten stab, utfra arbeidsmiljømessige aspekter. Kontoret wer idag svært sårbart for alle typer fravær, og ved utskiftninger i staben. Sårbarheten for fravær begrenser den enkeltes muligheter for deltakelse i faglig utviklende kurs og konferanser innen sitt eget fagfelt. Dette er beklagelig, da det er viktig for Barneombudet at de ansatte har bred faglig kontaktflate og samtidig er oppdatert innenfor utviklingen av de ulike fagområdene.

I 1988 fikk vi illustrert sårbarheten ved det lille kontoret ved at to av stillingene ble ledige. Både kontorets juridiske konsulent og førstekontorfullmektig sluttet i løpet av året, etter eget ønske. Med dette hadde kontoret en utskiftning av staben på 50 prosent.

Spesielt vanskelig har det vært å få ansatt kvalifisert jurist i konsulentstillingen, noe som medførte at vi igjen i 1988, forsøkte å få omgjort stillingen til en spsialrådgiver, for å kunne lønne stillingen høyere. Stillingen er i dag plassert i l.tr. 25. På grunn av Lønnsloven ble desverre dette ikke mulig. Juriststillingen var derfor ledig i perioden fra 1. mars til 1. august. I den tida hadde vi to juridiske studenter som arbeidet i perioder ved kontoret.

Barneombudets ansatte var i 1988 følgende (ekskl. ombudet selv):

Marianne Borgen,	kontorsjef
Elisabeth Lea,	konsulent fram til 1. mars
Else Gjesti,	konsulent fra 1. august (ansatt i engasjement)
Elin Tollefsen,	førstekontorfullmektig fram til 30. juni
Wenche Markussen,	førstekontorfullmektig fra 1. august

I tillegg har de juridiske studentene Anne Cathrine Hunstad og Inger Lise Aasen hatt langvarige engasjementer ved kontoret. Line Hauger fra Bjøråsen skole på Romsås i Oslo har arbeidet på kontoret en dag i uka, fra skoleårets begynnelse høsten 1988, da hun har valgt Barneombudet som valgfag.

Barneombudets budsjett og økonomi er beskrevet i punkt 2, Del III senere i årsmeldingen.

Foto: Alders Nytt, Rådet for eldreomsorgen.

DEL II

OVERSIKT OVER BARNEOMBUDETS ARBEID I 1988

Barneombudet fikk i 1988 totalt 2 641 henvendelser. Dette er ca. 500 flere henvendelser enn i 1987 og nøyaktig 1000 henvendelser flere enn i 1982.

I Del III, punkt 4 er en detaljert tabellarisk oversikt over henvendelser og saker Barneombudet har arbeidet med. Via de 30 tabellene er det mulig å få en svært detaljert oversikt over hvem som henvender seg til Barneombudet, hvilke problemstillinger sakene dreier seg om, samt hva Barneombudet gjør med henvendelsene. I denne delen av årsmeldingen vil vi trekke fram deler av dette tallmaterialet, for å belyse sentrale deler av virksomheten.

HVEM ER BARNEOMBUDETS BRUKERGRUPPE?

Det er stor bredde i hvem det er som bruker Barneombudet. Henvendelsene kommer fra offentlige myndigheter på lokalt og sentralt hold, voksne enkeltpersoner, ulike fagfolk, organisasjoner, offentlige og private institusjoner (skoler, barnehager, barnehjem ol.), næringsliv, presse, universiteter, høyskoler, forskningsmiljøer, politikere og selvsagt barn og unge sjøl.

Barneombudet har mye kontakt med barn, både via brev, telefon og besøk på skoler o.l. Både enkeltbarn og grupper av barn kontakter Barneombudet. Barneombudet arbeidet i 1988 med 65 saker som ble reist direkte av barn.

I tillegg hadde Barneombudet mange henvendelser fra barn, som ikke er registrert som saker. Dette var spørsmål knyttet til informasjon om barns rettigheter og informasjon om hva Barneombudet er.

Henvendelsene til Barneombudet skjer både skriftlig og pr. telefon. Alle henvendelsene registreres så langt det er mulig, i forhold til til hva saken dreier seg om, hvem det er som henvender seg og hvor henvendelsen kommer fra i landet.

Barneombudet fikk i 1988 sitt telefonnummer inn i alle landets telefonkataloger, under rubrikken "viktige telefoner. I tillegg fikk vi en automatisk telefonsvarer ved kontoret, som er på i helger og ettermiddags- og kveldstid. Dette gjør tilsammen Barneombudet noe mer tilgjengelig utover normal kontortid.

Erfaringen med telefonsvareren er imidlertid noe blandet, idet et stort antall av henvendelsene på ettermiddags- og kveldstid er "tulletelefoner" eller feiloppringing. Innimellom er det imidlertid seriøse telefoner, som gjør at vi har valgt å fortsette å bruke telefonsvareren. Den er tilkoblet hele døgnet.

Kunnskap om at Barneombudet finnes og hva Barneombudet kan gjøre er av avgjørende betydning for om voksne og barn henvender seg til ombudet. Barneombudet prioriterer derfor også informasjonsarbeid meget høyt.

HVA DREIER HENVENDELSENE SEG OM ?

Ca. 2/3 av alle henvendelsene (1674) i 1988 reiste spørsmål eller kommentarer knyttet til de mange sakene Barneombudet arbeidet med.

I tillegg kom det 240 henvendelser vedrørende forespørsler om å holde foredrag og/eller delta på konferanser. I tillegg kom 379 henvendelser fra organisasjoner/studenter/enkeltpersoner som ønsket informasjon om Barneombudet, eller informasjon om ulike sider ved barns situasjon i Norge. (Se tabell 1, del III.)

Henvendelser vedrørende informasjon om Barneombudet, generell informasjon om barn, pressekontakter, foredrag, veiledning, administrative spørsmål blir ikke registrert som saker.

ANTALL SAKER OG SAKSTYPER

På grunnlag av de ulike henvendelsene blir det opprettet saker. Ombudet tar også opp saker på eget initiativ.

Alle registrerte saker berører på forskjellig vis sider ved barns oppvekstvilkår i Norge.

Barneombudet arbeidet i 1988 med totalt 961 saker. Dette er 84 flere enn i 1987.

Dette er tallmessig det største saksantallet Barneombudet har hatt siden opprettelsen.

Spesielt har antall henvendelser vedrørende enkeltsaker økt, se tabell 2, del III.

Antall saker gir i seg selv begrenset informasjon, for å vise hvilke arbeidsmessige prioriteringer kontoret gjør. Noen saker ferdigbehandles relativt raskt, kanskje bare i løpet av en telefonsamtale, mens andre saker krever omfattende saksbehandling og utredningsarbeid.

Selv om enkeltsakene utgjør den største tallmessige delen av arbeidet (839), er det prinsippsakene (90) og høringssakene (32), som er de mest arbeidskrevende.

BARNEOMBUDET ARBEIDER MED SAKER FRA HELE LANDET

Barneombudet får hvert år henvendelser fra alle landets fylker.

Ikke alle saker lar seg stedfeste, noe som blant annet skyldes at noen henvendere ønsker å være anonyme. For de prinsipielle sakene er ofte stedfestelse ikke aktuelt. Dette er ofte saker som sentrale myndigheter, landsomfattende organisasjoner eller Barneombudet selv tar opp. Av de 961 sakene det ble arbeidet med, er 779

Selv om sakene kommer fra hele landet, er fordelingen ujevn. Dette er velkjent for kontorer som er plassert i Oslo. Vel 40 pst. av de alle de stedfestede sakene kom fra Oslo og Akershus, mens ca. 30 pst. av barne-sakene kom fra Oslo og Akershus.

(Se tabell 3 og 4 i del III).

Barneombudet har aktivt forsøkt å motvirke konsentra-sjonen av saker fra det sentrale Østlandsområdet, ved å spre kunnskap om ombudet utover i landet. Dette er gjort ved spredning av Barneombudets eget informasjonsmaterieell, kontakt med media og presse, gjennom foredragsvirksomhet ol.

BARNEOMBUDET PRIORITERER INFORMASJONSARBEID SVÆRT HØYT

Som tidligere nevnt er ombudet avhengig av at befolkningen kjenner til at det i Norge er et eget kontor, som har som oppgave å være barns talsperson.

I tillegg har Barneombudet et særskilt ansvar i å spre kunnskap om barns oppvekstssituasjon, interesser og behov.

Informasjonsarbeidet utføres på ulikt vis. Svært høyt prioriteres kontakt og informasjonsspredning via massemedia/presen. Spesielt brukes aktivt aviser og riks- og nærradioer.

Barneombudet hadde i 1988 stor pågang fra presen, som ønsket kommentarer og informasjon. I tillegg benytter ombudet aktivt presen ved innsendelse av innlegg og pressemeldinger.

En rekke av de enkeltsakene ombudet arbeider med blir sitert og kommentert via lokalpresen.

Ofte sender vi kopi av våre uttalelser til kommunale myndigheter direkte til presen.

Et tallmessig uttrykk for denne kontaktflaten, gir de mange Argusklipp vedrørende Barneombudets arbeid. I 1988 ble virksomheten omtalt ved vel 1800 presseoppslag, dette er ca. 350 flere enn i 1987.

Barneombudet har også i 1988 hatt vanskeligheter med å vinne innpass i NRKs programmer, med noen unntak.

I tillegg formidles kontakt og informasjon via de mange foredrag som Barneombudet årlig holder.

Barneombudet holdt i 1988 totalt 53 foredrag i ulike deler av landet.

Tilsammen var det grovt regnet 4000 mennesker tilstede ved disse arrangementene. Barneombudet besøkte 26 kommuner i 1988.

Et annet aktivt informasjonsspredningstiltak i 1988, var distribusjon av heftet "Fakta om barn i Norge", som tilsammen ble distribuert i 9000 eksemplarer. Erfaringene med heftet var så positive, og viste at det var et sterkt udekket behov for lett tilgjengelig kunnskap om barn. Dette førte til at vi prioriterte å legge betydelig arbeid i å lage en revidert og utvidet utgave av heftet, som ble ferdig i desember 1988, og trykket i januar 1989, i 20 000 eksemplarer.

I tillegg til dette ga Barneombudet i 1988 ut en rapport om asylsøkerbarns rett til skolegang, en rapport fra et seminar om asylsøkerbarn, og en rapport fra en aksjonsdag Barneombudet hadde om barneulykker i Stortinget. Disse tre publikasjonene vil bli omtalt særkilt i forbindelse med gjennomgangen av de ulike saksområdene.

BARNEOMBUDETS SAKSFELT DEKKER ALLE SAMFUNNSOMRÅDER OG KREVER AKTIV PRIORITERING

Som kjent og tidligere nevnt arbeider ikke Barneombudet, som de øvrige ombud, utfra en bestemt lov eller ett avgrenset sett lover, men arbeider med spørsmål som omfatter alle samfunnssektorer. For å systematisere virksomheten er arbeidsområdet delt inn i ulike saksområder. Dette vil bli belyst i neste avsnitt.

Med de begrensede ressurser ombudet har til rådighet kreves imidlertid kontinuerlig prioritering mellom de mange saker og henvendelser som kommer til kontoret.

PRIORITERTE SAKER I 1988.

I 1988 prioriterte Barneombudet følgende hovedproblemstillinger, i tillegg til det som allerede er nevnt under avsnittet om informasjonsarbeid:

1. For styrke barnas interesser og effektivisere departementenes arbeid med barnesaker, foreslo Barneombudet i 1988 opprettelse av et nytt "Barn- ungdom- og familiedepartementet" (BUF). Alle undervisningssaker ble foreslått samlet i KUD, inkl. barnehagene, mens saker fra de øvrige 8 departementer som har med barn og unge samles i det nye departementet. Alternativt foreslo Barneombudet opprettet et Barn- og Ungdoms-direktorat, med koordineringsansvar i forhold til alle departementer.
2. Styrking av barns interesser i all planlegging. Også i 1988 var dette et sentralt og prioritert arbeidsområde. Barneombudet var representert i en arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet som utarbeidet lovendringsforslag til Plan- og bygningsloven, og laget utkast til Rikspolitiske retningslinjer for barn. Barneombudets erfaringsmateriale innenfor området barn og planlegging har vært av stor betydning for å synliggjøre at barns interesser tilsidesettes i kommunal planlegging.

3. Synliggjøring av asylsøkerbarnas situasjon i Norge. Barneombudet ferdigstilte sin rapport om grunnskoletilbudet til asylsøkerbarn. Barneombudet arrangerte et stort seminar med dette emne i samarbeid med Redd Barna. Det er laget en egen rapport fra seminaret. Denne ble bl.a. distribuert til alle kommuner som tar imot asylsøkere.

Barneombudet tok også opp, i samarbeid med flere departementer, problemstillinger og behov som knytter seg til enslige umyndige asylsøkeres spesielle stilling.

4. Forebygging av barneulykker, spesielt i hjem og nærmiljø. Barneombudet deltok i Samarbeidsutvalget for barnesikkerhet, og har jevnlig kontakt med Statens Forurensningstilsyn for å få fortløpende i arbeidet med å forebygge barneulykker i hjemmet i forhold til de andre nordiske landene. Barneombudet arbeider for at det skal stilles barnesikkerhetskrav til alle nye boliger.

Barneombudet arrangerte en aksjon i Stortinget der bl.a. barn overleverte alle Stortingsrepresentanter en barnesikkerhetsbok. I Stortingets spørretime ble det reist en rekke spørsmål om temaet. Barneombudet har laget en egen rapport fra denne aksjonsdagen.

5. Barn og trafiksikkerhet. Barneombudet arbeider for separering av trafikk og lekemiljøene, og er bekymret for en utvikling der en stadig økende andel av nye boligområder bygges med biltilgjengelighet fram til hver enkelt bolig.
6. Sikring av barn i bil. Barneombudet har foreslått gjennom flere år at alle barn skal sikres i bil. Barneombudet er derfor glad for at det i 1988 ble innført bilbelte-bruksplikt også for personer under 15 år. Barneombudet vil imidlertid fortsatt arbeide for at regelverket endres slik at det også blir påbud om å montere bilbelte i alle biler.
7. Barns situasjon ved skilsmisse og samværsrett. Barneombudet får årlig en rekke henvendelser fra foreldre og barn om problemer vedrørende skilsmisse og senere utøvelsen av samværsretten. Barneombudet har med bakgrunn i disse henvendelsene foreslått obligatorisk rådgivning før separasjon til alle med barn under 16 år. Barneombudet har videre foreslått flere endringer i lov om barn og foreldre.

Barneombudet deltok som eneste ikke-jurist i Justisdepartementets arbeidsgruppe "Aksjon Familiesak", som drøftet muligheter for å forbedre og forkorte saksbehandlingstiden i familiesaker. Bl.a. arbeidet gruppen med retningslinjer for bruk av sakkyndige (som Barneombudet hadde foreslått i 1982), styrket domsstoler med stor restanse i slike

saker og diskuterte bedre samarbeidsmodeller mellom parter, advokater og andre fagfolk. Videre ble det laget lister over fagfolk (psykologer og barnepsykiatere/psykiatere) som er villige til å fungere som sakkyndige.

8. Initiering av forskning om barns levekår. Barneombudet er ved siden av å være aktiv bruker av forskningen, også opptatt av å påvirke andre til å ta opp problemstillinger der det idag er mangel på kunnskap. Barneombudet har jevnlig kontakt med senter for barneforskning og andre forskningsmiljøer som arbeider med barneforskning og deltar aktivt i NORAS' barneforskningsprogram.
9. Barneombudet hadde i 1987 bedt om at retningslinjene for barn på sykehus (fra 1979) ble gjort til forskrifter. Disse forelå, hjemlet i sykehusloven, i 1988. Særlig er kravet om aktivisering/undervisning styrket. Fortsatt er det imidlertid et problem at foreldre/arbeidstakere ikke har tilstrekkelige permisjonsrettigheter i forbindelse med at barn legges inn på sykehus.

DE ENKELTE SAKSOMRÅDER- EN BEKSRIVELSE AV ANTALLET HENVENDELSER OG SAKER INNENFOR DET ENKELTE SAKSOMRÅDET

Som tidligere nevnt spenner de mange saker og henvendelser Barneombudet får over et bredt spekter av saksområder. For å systematisere disse er arbeidsfeltet delt inn i 7 saksområder. Saksområdene har formelt sett ikke endret seg siden 1982, noe som gjør det mulig å kunne sammenligne virksomheten fra år til år.

Nedenfor gis en kortfattet oversikt over de sentrale saker og problemstillinger som Barneombudet arbeidet med i 1988, innenfor de ulike saksområder.

1. Barn i spesielle livssituasjoner

Innenfor dette saksområdet behandles saker som gjelder bl.a:

- barn i institusjoner (fengsel, sykehus, barnehjem ol.)
- barnevernet
- barnemishandling
- asylsøker- og flyktningebarns situasjon
- barn og kriminalitet, politiets behandling av barn
- barn og helse
- barn og ulykker

Kontoret arbeidet i 1988 med totalt 257 saker innenfor dette saksområdet. Det er 61 flere saker enn i 1987. Sakene fordelte seg slik innenfor saksområde:

	Antall saker	Saker reist av barn
Barnevernssaker barnevernets virksomhet:	84	2
Barnemishandling, fysisk avstraffelse av barn, seksuelle overgrep:	44	4
Fosterhjem/barnehjem, støttekontakt:	14	-
Barn med spesielle behov, funksjonshemmede barn:	12	1
Språklige minoriteter:	30	-
Stoffmisbruk, kriminali- tet, forhold til politiet:	23	-
Barn og helse, barn på sykehus, fødselssituasjon:	41	3
Adopsjon:	1	-
Barns rettigheter, <u>barnevern i vid forstand:</u>	<u>8</u>	<u>2</u>
Totalt	257	12

Økningen skyldes primært Barneombudets sterke engasjement for å synliggjøre asylsøkerbarnas situasjon, i den tida de har midlertidig oppholdtillatelse i Norge.

SYNLIGGJØRING AV ASYLSØKERBARNAS SITUASJON SENTRALT.

Barneombudets engasjement i 1988 startet med at rapporten om asylsøkerbarnas skoletilbud ble ferdigstilt. Rapporten ble distribuert til de involverte departementer med konkrete forslag om oppfølging, og sendt til de kommuner som i begynnelsen av 1988 mottok asylsøkere.

Rapporten viste at det hersket stor usikkerhet og forvirring med hensyn til asylsøkerbarnas rettigheter og situasjon. Som eksempel kan nevnes at Barneombudet ikke engang via Sosialdepartementet, Justisdepartementet eller det nyopprettede UDI fikk vite hvor mange barn som var asylsøkere, hvor gamle de var og hvor de bodde. Disse barna fantes det liten eller ingen kunnskap om, usynliggjøringen var maksimal.

Barneombudet forsøkte via forvaltningen og pressen og rette søkelyset på ulike sider ved disse barnas situasjon. Mange henvendelser kom til Barneombudet både fra barn og voksne som opplevde urettferdig og urimelig behandling av asylsøkerbarn i sitt lokalmiljø.

Våren 1988 inngikk Barneombudet også et samarbeid med Redd Barna for å lage et seminar om asylsøkerbarns situasjon i Norge. seminaret ble arrangert den 14 juni med representasjon fra organisasjoner, forvaltningen, advokater og andre fagfolk. Det ble etter seminaret trykket en seminarrapport hvor alle innleggene er trykket.

**Asylsøker-
barn
i Norge –
*Kommet for å bli?***

SEMINARRAPPORT

Seminar i Oslo 14. juni 1988

FOTO: KARINA JENSEN

SEKSUELLE OVERGREP MOT BARN.

Selv om det ikke kommer fram en tallmessig stor økning i antall saker vedrørende seksuelle overgrep mot barn, hadde Barneombudet betydelig flere henvendelser om dette i 1988 enn året før. Dette skyldes sterk mediafokusering på disse problemene, med blant annet fjernsynsfilmene "Throw away Children" og "Trøbbel". I forbindelse med barnefilmen "Trøbbel" som ble vist i Barne-TV, var Barneombudet en kontaktelefon som barn og voksne kunne ringe til etter programmet. Barneombudets telefonnummer ble vist på fjernsynsskjermen rett etter programmets slutt.

Kontoret var den kvelden bemannet til midnatt og mottok en rekke henvendelser fra barn, unge og voksne med spørsmål og problemstillinger knyttet til incest og seksuelle overgrep mot barn.

Barneombudet har vært opptatt at rettsapparatets behandling av slike saker, samt behovet for et behandlings og støtteapparat til barn og familier der seksuelle overgrep har funnet sted.

AKSJON I STORTINGET OM BARNEULYKKER

Barneombudet har hatt som en av sine prioriterte arbeidsoppgaver å rette søkelyset på barneulykkene, ved blant annet å spre kunnskap om omfang, hvem og hvor ulykkene rammer osv.

Barneulykker er idag barns største helseproblem. 86 barn dør og 120 000 barn skades årlig av ulykker.

Det var bakgrunnen for at Barneombudet i samarbeid med andre interesserte organisasjoner/organer høsten 1988 tok initiativet til å fokusere på dette problemet med en aksjonsdag overfor Stortinget.

Det ble overlevert et opprop til Stortinget ved Stortingspresident Jo Benkow. Oppropet ble overlevert av barn fra en skole i Oslo. I tillegg fikk alle Stortingsrepresentanter overlevert hvert sitt eksemplar av "Barnesikkerhetsboka". I Stortingets spørretime, samme dag ble det stilt en rekke spørsmål til ulike statsråder om barneulykker innenfor deres ulike forvaltningsområder.

Materialet fra denne aksjonsdagen er samlet i en rapport, der også alle spørsmål og svar i spørretimen er tatt med.

Aksjonen fikk stor oppmerksomhet i pressen, ved et stort oppbud av journalister fra dagspressen og NRK, Dagsrevyen.

Norge en barnefelle

Av KARI STORSLETTEN og
AAGE STORLØKKEN (foto)

Norge topper statistikken for barneulykker i Norden. Hvert år blir nesten 100 barn drept her i landet. I går marsjerte like mange barn til Stortinget for å fortelle stortingspresident Jo Benkow hvor mange barn som unødvendig mister livet i ulykker.

De nesten 100 barna fra Ru-
selekka skole gjorde et
sterkt inntrykk. Alle bar
bater som fortalte hvem
- hva

— Nå må stortingsre-
sentantene gjøre
sikre barns
må hus-
pl-

100 «døde» barn på Løvebakken

Ombudet krever innsats

Trondheim (NTB): Barneombud Målfrid Grude Flekkøy vil oppfordre Stortinget til å øke innsatsen mot barneulykker. Barneombudet har bedt en rekke organisasjoner om å være med på en henvendelse til Stortinget foran

Krever økt innsats mot barneulykker

TRONDHEIM: Barneombud Målfrid Grude Flekkøy vil oppfordre Stortinget til å øke innsatsen mot barneulykker. Barneombudet har bedt en rekke organisasjoner om å være med på en henvendelse til Stortinget foran

i i hest.
r Bar-
r enkelt
et eks-
kerhets-

Politikeroffensiv mot barneulykker

Fakta om barn og ulykker

«Barnetime» på Tinget

14 skades hver time

Søkelys på barneulykker

Om lag 100 barn - tilsvarende det tall barn som årlig dør i ulykker i Norge - skal onsdag møte Stortingets presidentskap og overlevere et opprop om at søkelyser blir satt på barneulykker.

Skolebarn krever trygghet

Høringsuttalelser.

Det ble avgitt 4 høringsuttalelser innenfor dette saksområdet i 1988, disse var:

- NOU 1988:8 Lov om psykisk helsevern uten eget samtykke
- NOU 1987:36 Omsorg ved beredskap og krig
- NOU 1987:34 Samisk kultur og utdanning - Samekulturutvalgets utredning
- NOU 1987:27 Politiets rolle i samfunnet

I del III punkt 3, er det en oversikt over alle de høringsuttalelser som Barneombudet har avgitt i tida 1982 til 1988. Høringsuttalelsene kan fås ved henvendelse til Barneombudets kontor.

2. BARNETILSYN OG OFFENTLIGE FRITIDSTILBUD.

Innenfor dette saksområdet behandles saker som dreier seg om barnehager, barneparker, private tilsynsordninger, fritidshjem og fritidsklubber.

I 1988 arbeidet kontoret med 78 saker innenfor dette saksområdet. Det er 19 saker flere enn i 1987. 2 av sakene ble reist direkte av barn.

Sakene fordelte seg slik:

	Antall saker	Saker reist av barn
Generelt	4	-
Barnehager/fritidshjem	64	-
Barneparker	3	-
Fritidsklubber/ lekesentra	3	1
Lekeområder utenfor bomiljø	3	1
<u>Integrering</u>	<u>1</u>	<u>-</u>
Totalt	78	2

Det er spesielt en økning i antall saker som berører barnehager. Mangelen på barnehageplasser og foreldrenes fortvilelse i den forbindelse er en viktig årsak til denne økningen.

Fortsatt er det bare vel 30 pst. av førskolebarna som har plass i barnehage. Antall barnehageplasser er lavest for de minste barna. Bare vel 13 pst. av barn som er 3 år eller yngre har plass i barnehage. Av 6-åringene har 64 pst. plass i barnehage. Tilbudet

varierer sterkt fra fylke til fylke. Hoedtyngden (55 pst.) av barnehageplassene er kortidsplassert, dvs. åpningstid under 30 timer ukentlig. 15 pst. av alle barn har plass 30 timer eller mer pr. uke.

43 kommuner hadde ved utgangen av 1988 ikke noe barnehage tilbud med åpningstid over 30 timer pr. uke.

Behovet for barnehager må også sees i sammenheng med kvinners økte yrkesdeltakelse. 71 pst. av alle mødre er i arbeid. En stadig økende andel av mødre er i heltidsarbeid (dvs. 35 t. eller mer pr. uke). Dette stiller økte krav til gode offentlige tilsynsordninger for barn både i førskolealder og i de første skoleårene, så lenge skoledagen er kort.

Barneombudet har i foredrag og ved presseutspill forsøkt å rette søkelyset spesielt på den situasjon de minste skolebarna er i når begge foreldrene er på jobb, og barna tilbys en skoledag på f.eks. 3 X 3/4 time. Fortsatt er tilbud om fritidshjem svært mangelfullt i Norge. Totalt finnes det 5713 fritidshjem plassen i Norge, hvor de fleste er å finne i Oslo og Akershus området. Det er således bare mellom 2 og 3 pst. av 7-10 åringene som har plass i fritidshjem. Behovet for plasser er ansalått til å være ca. 140 000 til 170 000.

3. SKOLESAKER.

Innenfor dette saksområdet er det henvendelser vedrørende konflikter i skolen, skolenedleggelse, skoleskyss og skolevei, samt tilrettelegging av forholdene for elever med spesielle behov.

I 1988 arbeidet kontoret med 127 saker innenfor dette saksområdet. Til sammenligning arbeidet vi i 1987 med 130 saker fra dette saksområdet.

15 av sakene ble tatt opp direkte av barn.

Sakene fordelte seg slik:

	Antall saker	Saker reist av barn
Skolebruksplaner, skolenedleggelse, klassedeling, økonomi:	29	7
Skoleveg/skoleskyss:	32	1
Skolens fysiske miljø:	6	1
Undervisning, mønsterplaner:	3	1
Konflikter i skolemiljø, mobbing, skifte av lærer etc.:	32	4
Integrering, spesialundervisning, PP-tjeneste:	9	-
Generelle saker, lover m.v.:	11	-
Diverse:	5	1
<u>Total</u>	<u>127</u>	<u>15</u>

Som det vil framgå av tabellen dreier over halvparten av sakene seg om ulike konflikter i skolemiljøet eller farlig skolevei og skyssproblemer.

Barneombudet har spesielt arbeidet med spørsmål knyttet til barns rett til en trygg skolevei. Slik regelverket idag er har barn rett og plikt til skolegang fra fylte 7 år, men ikke en rett til en trygg skolevei. Bare elever i Grunnskolen som bor 4 km. eller mer fra skolen har rett til skoleskyss. Dersom skolevei under 4 km er farlig på grunn av f.eks. sterk trafikk eller rasfare, kan kommunen vurdere å tilby elevene skyss, men det er opp til den enkelte kommunes skjønn og prioriteringer. Med den vanskelige kommunale økonomien som en rekke kommuner i 1988 rapporterte om, fikk Barneombudet meldinger om flere eksempler der barn ble fratatt skoleskyss de hadde på grunn av sviktende kommunal økonomi. Noen kommuner opprettholdt skysstilbudet, mot at foreldrene selv betalte for skyssen/egenbetaling.

For Barneombudet har det vært et mål å endre reglene slik at alle barn ble sikret en trygg skolevei, enten ved gang og sykkelveier eller skyss, der dette er nødvendig.

Også der det idag tilbys skoleskyss, har Barneombudet hatt flere henvendelser, der det er påpekt svikt i kvaliteten på den skoleskyss som tilbys elevene. Ett eksempel er regelen om "tre barn på ett sete", noe som betyr at tre barn/unge forventes å sitte på ett dobbeltsete beregnet på to voksne. Dette fører til en ubehaglig transport for mange elever, som må stå hele strekningen fordi det ofte er helt umulig å sitte i midten mellom de to setene. Viktig er også å merke seg at skoleskyssen er farlig, da ingen av skolebarna er sikret med bilbelte.

Barneombudet arbeidet derfor også i 1988 med forslag om at regelen om "tre barn på ett sete" skal fjernes, og at alle barn med lang reisevei skal sikres sitteplass. Videre ble det foreslått at egne skolebusser burde innstallere sikkerhetsbelter i bussene.

Barneombudet pekte også på at skoleveiproblemene burde vurderes grundigere i forbindelse med diskusjonen om skolestart for 6 åringer. Dersom alle 6 åringer skal begynne på skolen, vil vi sende 50 000 nye små barn ut på farlige skoleveier.

Barneombudet fikk også i 1988 mange meldinger både fra barn/skoleklasser og foreldre om skolenedleggelsler. Skolenedleggelsene var som hovedregel begrunnet ut fra kommunale innsparingstiltak. Det var lite Barneombudet kunne gjøre i disse sakene, bortsett fra å hjelpe henvendere til å få synliggjort konsekvensene ved skolenedleggelsene, med hensyn til farlig skolevei og andre miljømessige aspekter.

Sakene illustrerte imidlertid at skolesektoren sliter med vanskelig økonomi, og at det dessverre ikke er barnas behov som styrer de prioriteringer som foretas på kommunalt nivå.

Barneombudet deltok også aktivt i debatten om heldagsskole/helhetsskole, som ble diskutert i ulike fora i 1988. For Barneombudet er det et mål å gi alle barn et helhetlig skoletilbud på f.eks. 6 timer daglig. Kulturtilbud, musikk, sport ol. bør da inngå som en integrert del av dette tilbudet.

4. KULTUR OG MEDIA.

Dette saksområdet omhandler blant annet barn og massemedia, video, barn som forbrukere og farlige produkter, samt kulturtilbud generelt for barn.

I 1988 arbeidet Barneombudet med 95 saker fra dette saksområdet. 3 av sakene ble tatt opp direkte av barn. Totalt ble det arbeidet med 24 flere saker innenfor dette saksområdet enn i 1987.

Sakene fordelte seg slik:

	Antall saker	Saker reist av barn
Barn og media, video og TV	27	1
Forbruk, farlige produkter	39	-
Deltakelse, arbeidsliv	9	2
Bøker, film, teater, blader etc.	15	-
Fritidsorganisasjoner	3	-
<u>Diverse</u>	<u>2</u>	<u>-</u>
Totalt	95	3

Spesielt har det vært en økning i saker vedrørende barn som forbrukere og saker vedrørende farlige produkter for barn.

Høringsuttalelser.

Det ble avgitt 5 høringsuttalelser innenfor dette området, til følgende spørsmål:

- Forskrifter om nærkringkasting.
- Forslag til forskrifter om forbud mot voldsprodukter.
- Forskrift om barnesikker emballasje for enkelte stoffer og produkter.

-Utkast til Ot.prp. om midlertidig lov om forsøk med reklamesendinger i Norsk Rikskringkasting.

-Påbud om bruk av rytterhjelmer.

5. FAMILIENS SITUASJON.

Dette saksområdet omfatter skilsmisseproblemer, familiens økonomi, foreldres permisjonsrettigheter, f.eks. ved fødsel og ved barns sykdom, barns rettigheter i familien og annet. Ogsp i 1988 utgjorde dette sakfeltet nesten 1/3 av alle saker Barneombudet arbeidet med i 1988, med sine 294 saker, hvor 23 av sakene ble reist av barn.

Sakene fordelte seg etter følgende problemområder:

	Antall saker	Saker reist av barn
Familiens økonomi	25	0
Familiens arbeidssituasjon	24	0
Boligforhold	1	0
Bomiljø	11	2
Skilsmisse	169	7
Barnet i familien	59	14
<u>Diverse</u>	<u>5</u>	<u>0</u>
Total	294	23

Som det framgår av tabellen utgjorde saker vedrørende barn og skilsmisse hovedtyngden av saker innenfor dette sakfeltet, med hele 57 pst. av sakene.

En stor andel av disse sakene blir etter Barneombudets instruks §3 avvist, da sakene dreier seg om konflikter som er mellom barn og foreldre eller mellom foreldre innbyrdes.

Likevel bruker kontoret i perioder mye tid på å avvise slike saker. De som henvender seg er ofte personer i alvorlige konfliktsituasjoner og dyp fortvilelse. Selv om vi formelt avviser henvendelsen forsøker vi alltid å gi henvenderne informasjon om hvilke hjelpeinstanser som finnes der de bor, og hvem det er som har et ansvar for å hjelpe til med problemene. Det informeres også om hvilke rettigheter henvendere har.

Problemene dreier seg ofte om konflikter vedrørende utøvelsen av samværsavtaler. Alle de henvendelser Barneombudet har fått de siste årene, har bekreftet behovet for obligatorisk rådgivning for alle foreldre med barn under 16 år, ved skilsmisse eller samlivsbrudd. Dette er et forslag Barneombudet har fremmet ved ulike anledninger.

Barneombudet foreslo i 1982 at det skulle utarbeides retningslinjer for bruk av sakkyndige i familiesaker. Forslaget til slike retningslinjer ble sendt ut på høring i 1988 fra Justisdepartementet.

Det er barna som kommer i klemme og opplever konfliktenes sterkest, når foreldrene av ulike grunner ikke greier å samarbeide om ordninger som er til barnets beste etter et samlivsbrudd.

Barneombudet var medlem av Justisdepartementets arbeidsgruppe "Aksjon Familiesak", som bl.a. så på saksbehandlingstida for familiesakenes behandling i og utenfor rettsapparatet.

Mange av sakene dreier seg også om foreldrenes rettigheter som arbeidstakere, når de har omsorg for barn.

Mange henvender seg til Barneombudet enten fordi de er usikre på sine rettigheter, eller kanskje oftere fordi de er sinte eller fortvilet over at de har så begrensede rettigheter som småbarnsforeldre i dagens arbeidsliv. Barns behov for omsorg, ved fødsel og f.eks. sykdom fører ofte til konflikter i forhold til de krav foreldre som arbeidstakere har rettet mot seg.

Barneombudet har laget en oversikt over permisjonsrettigheter for arbeidstakere med barn, og blant annet sett de norske reglene i lys av ordningene i de andre nordiske landene. Disse informasjonene er beskrevet i heftet "Fakta om barn i Norge". Generelt har Norge på flere områder svært dårlige og begrensede rettigheter for småbarnsforeldre, iallefall dersom vi sammenligner med Sverige. Det mest iøyenfallende er rettighetene ved fødsel, der Norge i 1988 ga 22 uker lønnet permisjon, mot svenskens 52 uker.

Høringsuttalelser.

Det ble avgitt 6 høringsuttalelser innefor dette saksområdet i 1988, disse var:

- NOU 1982:12 Husstandsfellesskap
- NOU 1988:7 Egenbetaling i helse og sosialsektoren
- NOU 1987:9A Arbeidstidsreformer- hva er best for barna?
- Utkast til lov om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m.v. og om tilbakelevering av barn
- Retningslinjer for bruk av sakkyndige i saker om foreldreansvar. Daglig omsorg og samværsrett.
- Forskrift om hvem som skal anses som bosatt i riket etter lom om baretrygd av oktober 1946.

6. BARN OG PLANLEGGING.

Dette saksområder omfatter spørsmål knyttet til barns situasjon og interesser i forbindelse med all type planlegging både på lokalt og sentralt nivå. Det vil si detaljplanlegging i kommuner, såsom planlegging av boligområder, såvel som oversiktsplanlegging i kommuner og fylker. Trafikkproblemer og trafikkplanlegging er sentrale temaer.

Dette saksområdet har vært høyt prioritert i hele Barneombudets virketid. Barneombudet har fulgt med i det barneplanarbeidet som er blitt drevet i en stor del av landets kommuner.

I 1988 arbeidet kontoret med 72 saker, hvorav 2 av sakene direkte ble reist av barn. Antall saker er med dette noe færre enn tidligere år, 113 saker i 1987. Dette skyldes at Barneombudet i perioder bevisst har nedprioritert å ta imot flere enkeltsaker innefor dette fagfeltet. Flere henvendere er veiledet videre til andre etater og instanser. Nedprioriteringen av nye enkeltsaker, har sin bakgrunn i Barneombudets engasjement på det generelle og prinsipielle plan for å endre regelverket og Plan og bygningsloven, for derigjennom å styrke barns interesser i all planlegging.

Barneombudet la i 1988 ned betydelig arbeid i en arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet for å foreslå endringer i loven og utarbeide forslag til Rikspolitiske bestemmelser for barn knyttet til Plan- og bygningsloven. Arbeidsgruppens lovendringsforslag blir fremmet for Stortinget våren 1989.

Målet for Barneombudets arbeid har blant annet vært å synliggjøre barn som interessegruppe i all planlegging. Det overordnede planprinsipp bør være å sikre alle barn gode oppvekstvilkår. Dette krever blant annet at barn har sin egen talsperson f.eks. i Bygningsrådet, noe Barneombudet foreslo allerede i 1982. Dette forslaget er nå fulgt opp i forslaget til endring av Plan- og bygningsloven.

Barneombudets erfaringer fra plansaker har vært verdifulle, for å vekke forståelse for behovet og betydningen av å styrke barns rettigheter i alle planlegging.

De fleste henvendelsene Barneombudet fikk i 1988 dreiet seg om reguleringssaker i eksisterende boligområder, reguleringsforslag som ville bety økt trafikkfare og/eller farlig og dårlig lekemiljø for barn.

Høringsuttalelser

Det ble avgitt 3 høringsuttalelser fra dette saksområdet:

-Endring av byggeforskrift 1987

- Forslag til endringer av plan og bygningsloven
- Ut av trengselen

7. DIVERSE SAKER.

Det er småsaker som ikke lar seg plassere i de øvrige grupper.

I 1988 arbeidet kontoret med 38 slike saker.

ALLE SAKER SOM KOMMER TIL KONTORET BLIR BEHANDLET - MEN PÅ ULIKT VIS.

Alle henvendelser som mottas ved kontoret blir behandlet. Barneombudet kan imidlertid i tråd med instruksjonen behandle sakene på ulike måter, enten ved det som kalles realitetsbehandling av saken, ved å henvise saken til annen instans, ved å avvise saken og ved å henlegge saken. I tabellene 7, 12 og 13 framgår i detalj den tekniske saksbehandlingsprosedyre som er valgt i saksbehandlingen.

Barneombudet avsluttet 865 saker i 1988, dette er 90 flere enn i 1987.

De avsluttede sakene fordelte seg på 789 enkeltsaker, 50 prinsipp saker og 26 høringssaker.

ULIKE ARBEIDSMETODER TAS I BRUK.

Arbeidet med den enkelte sak kan variere sterkt og er vanskelig å synliggjøre ved hjelp av ren statistikk. Rent arbeidsmetodisk forsøker kontoret alltid å gi henvender hjelp og råd for å komme videre med de problemer eller konfliktsituasjoner de opplever. Ofte vil henvender være godt hjulpet ved noen telefoner, mens det andre ganger kreves en mer intens og omfattende saksbehandling. Dersom Barneombudet har fått mange tilsvarende spørsmål fra andre henvendere tidligere, tar det ofte kort tid å klargjøre en henvendelse. Den brede erfaring ombudskontoret nå har, har derfor gjort det mulig å behandle et så stort antall saker i 1988.

I mange saker oversender også ombudet selv saker til det organ kontoret mener er ansvarlig instans.

Fortsatt er det verdifullt for kontoret også å behandle et visst antall enkeltsaker. Enkeltsakene danner ofte grunnstammen og erfaringsgrunnlaget for å foreslå lovendringer eller andre generelle tiltak for barn og unge.

Som offentlig organ er Barneombudet forpliktet til å besvare alle henvendelser. Iblant er hevdet at Barneombudet bør prioritere annerledes og bruke mindre tid på små-saker. Men det tar like lang tid å avvise en sak, særlig skriftlig, som å gi noe informasjon og henvise videre til rette instans. Det er derfor minimal tid å spare på å avvise flere små saker.

I del III punkt 6, presenteres en skjematisk oversikt over Barneombudets arbeid med enkeltsaker, hvor det også framgår hvilke instanser Barneombudet normalt henvender seg til i sitt arbeid.

BARNEOMBUDET HAR MANGE STØTTESPILLERE.

For å utføre arbeidet som barns talsperson er kontoret avhengig av å ha en bred kontaktflate i mange fagmiljøer.

Årlig får vi verdifull faglig støtte fra et utall av støttespillere, både i offentlig forvaltning og på universiteter, høyskoler og i forskningsmiljøer.

Barneombudet har også kontinuerlig kontakt med en rekke frivillige organisasjoner som arbeider med barn og familiespørsmål. Organisasjonene og Barneombudet kan ofte ha stor nytte av hverandres arbeid, og har i flere saker gått inn i et samarbeid. Av saker i 1988 kan nevnes barneulykkeaksjonsdagen i Stortinget, og arbeidet med asylsøkere og flykningebarn.

Arbeidet for en egen oppvekstmiljølov for barn og unge, og forslaget om et eget barn, ungdom og familiedepartement er også saker der Barneombudet holder nær kontakt med organisasjonene, ikke bare humanitære og frivillige organisasjoner, men også fagbevegelsen, arbeidsgiverorganisasjoner og politiske partier.

FORSKNING OG KUNNSKAP OM BARN ER I MANGE SAKER SELVE GRUNNLAGET OG BASISEN I BARNEOMBUDETS ARBEID.

Som tidligere nevnt er Barneombudet sterkt avhengig å ha faglig velbegrunnede forslag og kommentarer til de saker vi behandler.

Barneombudets makt og innflytelsesmulighet er avhengig av om ombudskontoret oppfattes å ha faglig tyngde og bredde.

Talspersonrollen er avhengig av at kontoret er oppdatert når det gjelder barns oppvekstvilkår, barns interesser og behov.

Barneombudet har derfor prioritert høyt å utvikle et godt kontaktnett til sentrale forskningsmiljøer, som arbeider med ulike sider ved barns oppvekstvilkår. Barneombudet deltok i 1988 aktivt i forbindelse med opprettelsen av et eget barneforskningsprogram i NORAS. Barneombudets kontorsjef har vært leder i styret for dette programmet, som representant for brukerne av barneforskning. Barneombudets aktive formidling av kunnskap om barn, gjør også av Barneombudet har kunnskap om hvor det er vi har behov for ny kunnskap. Spesielt føles idag mangel på kunnskap om barns egne erfaringer. Norsk forskning bør i større grad bruke barn og unge sjøl som informanter, for å få ny bredde på den kunnskap vi idag har om oppvekstvilkårene for barn og unge.

SAMMENDRAG

Barneombudet fikk i 1988 over 2500 henvendelser. Dette er det høyeste antall henvendelser kontoret har fått i løpet av de 7 årene Barneombudet har eksistert. Mange av henvendelsene kom fra barn og unge selv. Barneombudet arbeidet i 1988 med 65 saker som ble reist av barn, bak flere av disse sakene sto det grupper av barn.

Barneombudet har også hatt kontakt med barn via besøk på skoler og institusjoner. I tillegg til henvendelsene fra barn er det stor bredde i Barneombudets brukergruppe.

Henvendelsene kommer fra offentlige myndigheter på lokalt og sentralt hold, voksne enkeltpersoner (foreldre, besteforeldre), ulike fagfolk, organisasjoner, offentlige og private institusjoner (skoler, barnehager), næringsliv, presse, universiteter, høyskoler, forskningsmiljøer og politikere.

Bredden i saker og problemstillinger er også stor og spenner over alle samfunnssektorer. Det store antall henvendelser og de mange ulike problemstillinger krever bred faglig innsikt, men også en aktiv prioritering fra kontorets side.

BARNEOMBUDET HAR STOR BETYDNING SOM UAVHENGIG BARNESAKKYNDIG INSTANS OG TALSPERSON FOR BARN OG UNGE.

Det er ikke alltid like lett å måle effekten av det arbeidet som legges ned fra kontorets side. I løpet av de siste årene har vi imidlertid klarere kunnet se betydningen av at det finnes en uavhengig barnesakkyndig instans, som kan virke som pådriver i en rekke barnefaglige spørsmål, og som en "vaktbikkje" for barn og unges interesser. Et overordnet mål for Barneombudets virksomhet er å synliggjøre de forhold barn lever under.

I tillegg er det ombudets ansvar i å komme med forslag som skal rette opp diskriminering av barn og fremme forslag som i sterkere grad vil sikre barns interesser innenfor de ulike samfunnsområder.

INFORMASJONSARBEID STÅR SENTRALT.

Informasjonsvirksomhet ble også i 1988 gitt høy prioritet. Aktiv kontakt med pressen har stått sentralt, videre har kontoret holdt 53 foredrag rundt om i landet. Tilsammen besøkte Barneombudet 26 kommuner. Av Argusklippene framkommer det at saker Barneombudet arbeidet med ble omtalt 1800 ganger i pressen. I tillegg ble det brukt mye tid på intervjuer i ulike radiostasjoner.

Barneombudets arbeid avdekker stadig behov for lett tilgjengelig kunnskap om barns levekår. Barneombudets første hefte "Fakta om barn i Norge" som kom ut i 1987, og distribuert også i 1988, fikk en svært positiv omtale. Barneombudet valgte derfor i 1988 å prioritere å bruke tid på å utvikle heftet videre. Med økonomisk støtte fra Sosialdepartementet utga derfor Barneombudet ved årsskiftet et nytt revidert og utvidet hefte, som ble trykket i 20 000 eksemplarer.

INTERNASJONAL OPPMERKSOMHET.

I 1988 fikk Barneombudet økt internasjonal oppmerksomhet. I forbindelse med FNs arbeid for å lage en egen konvensjon for barns rettigheter, som forventes å bli vedtatt i 1989, ønkser stadig flere land å rette søkelyset på barns rettigheter. Siden Norge er det første land i verden som opprettet et Barneombudet er det stor interesse for de erfaringer verdens første barneombud har.

Interessant var det også at Costa Rica høsten 1988 etablerte verdens annet Barneombud. Barneombudet er også kjent med at en rekke land vurderer opprettelsen av egne talspersoner/ombud for barn og unge. Det norske ombudet ble også i 1988 invitert til flere land både i og utenfor Europa for å orientere om de norske erfaringene.

PRIORITERTE SAKER I 1988.

Barneombudet må kontinuerlig foreta en prioritering av de saker og problemstillinger som kommer til kontoret. De saker Barneombudet ga spesielt høy prioritet i 1988 var:

1. For styrke barnas interesser og effektivisere departementenes arbeid med barnesaker, foreslo Barneombudet i 1988 opprettelse av et nytt "Barn- ungdom- og familiedepartementet" (BUF). Alle undervisningssaker ble foreslått samlet i KUD, inkl. barnehagene, mens saker fra de øvrige 8 departementer som har med barn og unge samles i det nye departementet. Alternativt foreslo Barneombudet opprettet et Barn- og Ungdoms-direktorat, med koordineringsansvar i forhold til alle departementer.
2. Styrking av barns interesser i all planlegging. Også i 1988 var dette et sentralt og prioritert arbeidsområde. Barneombudet var representert i en arbeidsgruppe nedsatt av Miljøverndepartementet som utarbeidet lovendringsforslag til Plan- og bygningsloven, og laget utkast til Rikspolitiske retningslinjer for barn. Barneombudets erfaringsmateriale innenfor området barn og planlegging har vært av stor betydning for å synliggjøre at barns interesser tilsidesettes i kommunal planlegging.

3. Synliggjøring av asylsøkerbarnas situasjon i Norge. Barneombudet ferdigstilte sin rapport om grunnskoletilbudet til asylsøkerbarn. Barneombudet arrangerte et stort seminar med dette emne i samarbeid med Redd Barna. Det er laget en egen rapport fra seminaret. Denne ble bl.a. distribuert til alle kommuner som tar imot asylsøkere.

Barneombudet tok også opp, i samarbeid med flere departementer, problemstillinger og behov som knytter seg til enslige umyndige asylsøkeres spesielle stilling.

4. Forebygging av barneulykker, spesielt i hjem og nærmiljø. Barneombudet deltok i Samarbeidsutvalget for barnesikkerhet, og har jevnlig kontakt med Statens Forurensningstilsyn for å få fortløpende informasjon om arbeidet med å forebygge barneulykker i hjemmet i forhold til de andre nordiske landene. Barneombudet arbeider for at det skal stilles barnesikkerhetskrav til alle nye boliger.

Barneombudet arrangerte en aksjon i Stortinget der bl.a. barn overleverte alle Stortingsrepresentanter en barnesikkerhetsbok. I Stortingets spørretime ble det reist en rekke spørsmål om temaet. Barneombudet har laget en egen rapport fra denne aksjonsdagen.

5. Barn og trafikksikkerhet. Barneombudet arbeider for separering av trafikk og lekemiljøene, og er bekymret for en utvikling der en stadig økende andel av nye boligområder bygges med biltilgjengelighet fram til hver enkelt bolig.
6. Sikring av barn i bil. Barneombudet har foreslått gjennom flere år at alle barn skal sikres i bil. Barneombudet er derfor glad for at det i 1988 ble innført bilbelte-bruksplikt også for personer under 15 år. Barneombudet vil imidlertid fortsatt arbeide for at regelverket endres slik at det også blir påbud om å montere bilbelte i alle biler.
7. Barns situasjon ved skilsmisse og samværsrett. Barneombudet får årlig en rekke henvendelser fra foreldre og barn om problemer vedrørende skilsmisse og senere utøvelsen av samværsretten. Barneombudet har med bakgrunn i disse henvendelsene foreslått obligatorisk rådgivning før separasjon til alle med barn under 16 år. Barneombudet har videre foreslått flere endringer i lov om barn og foreldre.

Barneombudet deltok som eneste ikke-jurist i Justisdepartementets arbeidsgruppe "Aksjon Familie-sak", som drøftet muligheter for å forbedre og forkorte saksbehandlingstiden i familiesaker. Bl.a. arbeidet gruppen med retningslinjer for bruk av sakkyndige (som Barneombudet hadde foreslått i 1982), styrket domsstoler med stor restanse i slike

saker og diskuterte bedre samarbeidsmodeller mellom parter, advokater og andre fagfolk. Videre ble det laget lister over fagfolk (psykologer og barne-psykiatere/psykiatere) som er villige til å fungere som sakkyndige.

8. Initiering av forskning om barns levekår.
Barneombudet er ved siden av å være aktiv bruker av forskningen, også opptatt av å påvirke andre til å ta opp problemstillinger der det idag er mangel på kunnskap. Barneombudet har jevnlig kontakt med senter for barneforskning og andre forskningsmiljøer som arbeider med barneforskning og deltar aktivt i NORAS' barneforskingsprogram.
9. Barneombudet hadde i 1987 bedt om at retningslinjene for barn på sykehus (fra 1979) ble gjort til forskrifter. Disse forelå, hjemlet i sykehusloven, i 1988. Særlig er kravet om aktivisering/undervisning styrket. Fortsatt er det imidlertid et problem at foreldre/arbeidstakere ikke har tilstrekkelige permisjonsrettigheter i forbindelse med at barn legges inn på sykehus.

FOTO: Elise Sotberg

DEL III

1. Lov og instruks for Barneombudet..... Side 37
2. Regnskapsoversikt for 1988..... Side 42
3. Oversikt over høringsuttalelser som
Barneombudet har avgitt..... Side 43
4. Tabeller som beskriver Barneombudets
arbeid i 1988..... Side 52
5. Oversikt over alle P-saker Barneombudet
har arbeidet med i 1988..... Side 84
6. Oversikt over behandlingsform for
en enkeltsak..... Side 90

1) LOV OG INSTRUKS FOR BARNEOMBUDET

LOV OM BARNEOMBUD

§ 1 (formål)

Denne lov har til formål å bidra til å fremme barns interesser i samfunnet.

§ 2 (barneombud)

Kongen oppnevner for 4 år om gangen et barneombud.

Kongen oppnevner et råd som skal virke som et rådgivende organ for barneombudet.

§ 3 (Ombudets oppgaver)

Ombudet har til oppgave å fremme barns interesser overfor det offentlige og private, og skal følge med i utviklingen av barns oppvekstvilkår.

Ombudet skal særlig:

- a) av eget tiltak eller som høringsinstans ivareta barns interesser i samband med planlegging og utredning på alle felter,
- b) følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt,
- c) foreslå tiltak som kan styrke barns rettssikkerhet,
- d) fremme forslag til tiltak som kan løse eller forebygge konflikter mellom barn og samfunn,
- e) følge med i at det gis tilstrekkelig informasjon til det offentlige og private om barns rettigheter og tiltak de har behov for.

Ombudet kan virke av eget tiltak eller etter henvendelse fra andre. Barneombudet avgjør selv om en henvendelse gir tilstrekkelig grunn til behandling.

§ 4 (adgang til institusjoner og opplysningsplikt m.v.)

Ombudet skal ha fri adgang til alle offentlige og private institusjoner for barn.

Offentlige myndigheter og offentlige og private institusjoner for barn skal uten hinder av taushetsplikt gi Ombudet de opplysninger som trengs for å utføre Ombudets oppgaver etter denne lov. Opplysninger som trengs for å utføre Ombudets oppgave etter § 3 annet ledd bokstav b, kan, uten hinder av taushetsplikt, også kreves fra andre. Når det kan kreves opplysninger etter dette ledd, kan også protokoller og andre dokumenter kreves framlagt.

Reglene i tvistemålslovens § 204 nr. 1 og §§ 205-209 får tilsvarende anvendelse for Ombudets rett til å kreve opplysninger. Tvist om anvendelsen av disse reglene kan bringes inn for herreds- eller byretten, som avgjør spørsmålet ved kjennelse.

§ 5 (uttalelser fra Ombudet)

Ombudet har rett til å uttale seg om forhold som går inn under arbeidsområdet. Ombudet bestemmer selv hvem uttalelsene skal rettes til.

§ 6 (instruks for Ombud og Rådet)

Kongen fastsetter en alminnelig instruks for Ombudets og Rådets organisasjon og saksbehandling. For øvrig utfører Ombudet og Rådet sine oppgaver selvstendig og uavhengig.

§ 7 (ikrafttreden m.m.)

Denne lov gjelder også for Svalbard.

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

INSTRUKS FOR BARNEOMBUDET OG DETS RÅD

Fastsatt ved Kongelig resolusjon av 11. september 1981 i medhold av § 6 i lov om barneombud av 6. mars 1981 nr. 5.

§ 1 Oppgaver

Barneombudet skal i henhold til denne instruks utføre de oppgaver det er pålagt ifølge lov om barneombud. Ombudet skal i sin virksomhet arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet har ikke myndighet til å avgjøre saker eller omstøte vedtak i forvaltningen. Med barn menes her personer opptil nådd myndighetsalder.

Ombudet skal sørge for å holde offentligheten orientert om sitt arbeid.

§ 2 Hvordan saker blir tatt opp

Ombudet tar opp saker av eget tiltak eller etter henvendelse fra andre.

Enhver kan henvende seg til ombudet. Muntlige henvendelser skal ombudet sørge for blir satt opp skriftlig.

Den som henvender seg til ombudet, bør så vidt mulig gjøre rede for de grunner henvendelsen bygger på og legge frem de opplysninger og dokumenter som måtte finnes i saken.

Dersom henvendelsen angår et bestemt barn, og henvendelsen ikke kommer fra barnet selv skal ombudet ikke behandle saken uten barnets samtykke. Når barnets alder tilsier det, skal også vergens samtykke innhentes. Dersom almene hensyn tilsier det, kan ombudet behandle saken, selv om samtykke som nevnt ikke er innhentet.

§ 3 Avvisning

Ombudet skal avvise henvendelser om konkrete enkeltkonflikter mellom et barn og dets foresatte, mellom foresatte innbyrdes om utøvelse av foreldreansvar og lignende saker.

Ombudet skal i slike tilfeller opplyse om grunnen til avvisningen og gi informasjon om eventuelle eksisterende instanser som har til oppgave å behandle konflikter av denne type.

Ombudets avvisning kan ikke påklages.

§ 4 Henvisning

Henvendelser angående forhold som i det vesentlige angår lovanvendelses- eller saksbehandlingsspørsmål, skal ombudet henvisse til Sivilombudsmannen når denne har kompetanse.

Angår en henvendelse forhold som kan bringes inn for forvaltningsorgan, kan den som henvender seg til ombudet, henvises til å ta saken opp med vedkommende organ. Ombudet kan også selv oversende saken dit.

Angår en henvendelse forhold som kan bringes inn for påtalemyndighet eller spesielt tilsynsorgan, kan ombudet etter nærmere undersøkelse av sakens omstendigheter oversende saken til vedkommende myndighet dersom vilkårene i fvl. § 13 b nr. 6 er til stede.

§ 5 Henleggelse

Finner ombudet at det forhold en henvendelse gjelder, ikke gir grunn til kritikk eller annen oppfølging, kan saken henlegges. Ombudet kan videre henlegge en sak dersom det forhold henvendelsen gjelder, er rettet eller opphørt.

Ombudet kan på ethvert trinn i saksbehandlingen også ut fra arbeidsmessige grunner henlegge en sak. Ombudet bør imidlertid søke å behandle et representativt utvalg av saker.

Den som har henvendt seg til ombudet, skal underrettes om henleggelsen og grunnen til den.

Ombudets henleggelse kan ikke påklages.

§ 6 Saksbehandlingsregler

Forvaltningslovens kap. I-III og offentlighetsloven gjelder for ombudets virksomhet.

Ombudet skal før det avgir sin uttalelse påse at saken er så godt opplyst som mulig. Ombudet avgjør hvilke skritt som bør tas til avklaring av saksforholdet.

Også når det ikke følger av andre regler, skal ombudet bevare taushet om kilden for opplysninger det har benyttet seg av, når kilden uttrykkelig har betinget seg dette.

§ 7 Ombudets uttalelse i saken

Ombudet skal personlig ta standpunkt i alle saker som det har tatt opp til behandling og som ikke er blitt henlagt etter instruksens § 5. Som hovedregel skal ombudets standpunkt formes som en skriftlig uttalelse med begrunnelse.

Ombudet bestemmer selv hvem uttalelsen skal rettes til. Uttalelsen kan også rettes til presse og kringkasting eller andre, i den utstrekning ombudet finner det hensiktsmessig.

Ombudet skal ikke uttale seg om lovligheten av et forhold når Sivilombudsmannen har avgitt uttalelse eller når forholdet enten er avgjort av domstolene eller brakt inn for domstolene til avgjørelse. Ombudet kan likevel kritisere den faktiske og rettslige tilstand som Sivilombudsmannen uttalelser eller domstolenes avgjørelse avdekker.

§ 8 Årlig rapport

Ombudet skal hvert år innen 1. april avgi en rapport til departementet om sin virksomhet i det foregående kalenderår. Rapporten skal være offentlig tilgjengelig.

§ 9 Personal- og økonomiforvaltning

Ombudet utnevnes i statsråd for fire år om gangen. Ingen kan være ombud for mer enn åtte år til sammen.

Til disposisjon for sitt arbeid har ombudet et sekretariat. Sekretariatets medarbeidere ansettes etter regler som gis av departementet.

Ombudets kontorsjef er fast stedfortreder for ombudet. Ombudet og dets saksbehandlere bør ha en variert faglig sammensetning. Reglementet for økonomiforvaltningen i departementene og reglement for departementenes organisasjon og saksbehandling skal gjelde så langt det passer.

§ 10 Barneombudets råd

I tilknytning til ombudet opprettes det et råd. Rådet utnevnes i statsråd for fire år om gangen. Det består av seks medlemmer med personlige varamedlemmer, foruten ombudet selv, som er rådets leder.

Departementene har fullmakt til å foreta suppleringsoppnevninger, dersom et medlem eller varamedlem fratrer i perioden.

Rådet skal fungere som et rådgivende, konsultativt organ for Barneombudet, og skal bistå ombudet i dets arbeid ved å drøfte spørsmål vedrørende ombudets virksomhet. Både ombudet og de øvrige rådsmedlemmer kan ta opp spørsmål som de mener bør drøftes. Ombudet kan legge spørsmål om løsning av enkeltsaker frem også for enkeltmedlemmer av rådet.

Rådet skal ikke ha noen utadrettet funksjon og heller ingen besluttende myndighet i forhold til ombudet.

Rådet bør møtes med regelmessige mellomrom minst fire ganger i året. Dersom minst to rådsmedlemmer forlanger det, skal rådet innkalles til ekstraordinært møte. Innkallelse til rådsmøter foretas av ombudet med minst to ukers varsel. Dagsorden og sakspapirer skal utsendes minst en uke før møtet.

Departementet har rett til å delta i rådets møter.
Ombudet kan gi andre adgang til å delta i møtene.

Det skal føres referat fra møtene i rådet.

§ 11 Ikrafttredelse

Denne instruks trer i kraft straks.

2) REGNSKAPSOVERSIKT FOR 1988.

<u>POST</u>	<u>STATS- REGNSKAPET</u>
Post 01 Lønn og godtgjørelser	
Post 01 Organiserte stillingshjemler	762.000
Post 01 Ekstrahjelp	91.000
Post 01 Godtgjørelse styrever, råd og utvalg	7.000
Post 08 Trygder og pensjoner	149.000
<u>Sum post 01</u>	
Tillatelse til overskridelse på inntil kr. 55.000,- jfr. FADs brev av 1.12.86.	
<hr/>	
Totalt post 01:	1.009.000
<hr/>	
Post 11 Varer og tjenester	
Post	
11.1 Kontorutstyr	162.000
11.2 Forbruksmateriell	37.000
11.3 Reiseutgifter m.m.	64.000
11.4 Kontortjenester m.m.	202.000
11.5 Opplysningsvirksomhet/møter	75.000
11.9 Bygningers drift/lokalleie	158.000
<hr/>	
Totalt post 11:	698.000
<hr/>	
Totalt kap. 1550	1.707.000
<hr/>	

**3. OVERSIKT OVER HØRINGSUTTALELSER SOM BARNEOMBUDET
HAR UTGITT FRA 1982-1988.**

1. Høringsuttalelse - Forskrifter om nærkringkasting
Til Kultur- og vitenskapsdepartementet 22.01.88
2. Høringsuttalelse - Forslag til endringer i Plan- og
bygningloven.
Til Miljøverndepartementet 25.01.88
3. Høringsuttalelse - Utkast til lov om anerkjennelse og
fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldre-
ansvar m.v. og om tilbakelevering av barn.
Til Justisdepartementet 25.02.88
4. Høringsuttalelse - Forslag til forskrift om forbud
mot voldsprodukter.
Til Statens Forurensningstilsyn 08.03.88
5. Høringsuttalelse - NOU 1987:27 Politiets rolle i
samfunnet (DEL II)
Til Justisdepartementet 17.03.88
6. Høringsuttalelse - Påbud om bruk av rytterhjelme.
Til Vegdirektoratet 17.03.88
7. Arbeidstidsutvalgets utredning.
Til Kommunal- og arbeidsdepartementet 13.04.88
8. Utkast til St. prp. om midlertidig lov om forsøk
med reklamesendinger i NRK.
Til Kultur- og vitenskapsdepartementet 06.05.88
9. NOU 1988:7 Egenbetaling i Helse- og sosialsektoren.
Til Sosialdepartementet 16.05.88
10. NOU 1987:36 Omsorg ved beredskap og krig.
Til Sosialdepartementet 04.07.88
11. Forskrift om barnesikker emballasje for enkelte
stoffer og produkter m.v. - Orientering om fast-
settelse og forslag til utvidelse.
Til Statens Forurensningstilsyn 13.09.88
12. Høringsuttalelse - Endring i byggeforskrift 1987.
Til Statens Bygningstekniske etat

13. Høringsuttalelse - Samekulturutvalgets utredning
NOU 1987:34 Samisk kultur og utdanning - de enkelte
sektorer - administrasjon.
Til Kultur- og vitenskapsdepartementet 30.09.88
14. Høringsuttalelse - Retningslinjer for sakkyndige i
saker om foreldreansvar, daglig omsorg og samværs-
rett.
Til Justisdepartementet 18.10.88
15. Høringsuttalelse - Forskrift om hvem som skal anses
som bosatt i riket etter lov om barnetrygd av 24.
oktober 1946.
Til Sosialdepartementet 15.12.88
16. NOU 1988:8 Lov om psykisk helsevern uten eget
samtykke - Høringsuttalelse.
Til Sosialdepartementet 20.12.88
17. "Ut av trengselen".
Til Norges Bygdeungdomslag og AUF 23.02.88
18. HUSSTANDSFELLESSKAP - Høringsuttalelse til
NOU 1988:12.
Til Forbruker- og administrasjonsdep. 25.11.88

AVGITTE HØRINGSUTTALELSER 1987.

1. Høringsuttalelse - Forslag om endring i forskrifter om barnevernsinstitusjoner av 28. november 1984.
Til Sosialdepartementet 26.02.87
2. Høringsbrev - Utredning om livslang læring.
Til Kirke- og undervisningsdepartementet 11.03.87
3. Høringsuttalelse - Utkast til forskrift om forbud mot produksjon, import, omsetning m.v. av oljelamper med løs vekeholder, farget lampeolje og konsentrert farge beregnet for tilsetning til lampeolje.
Til Statens Forurensningstilsyn 11.03.87
4. Høringsuttalelse - Barneloven - Spørsmål om endringer i enkelte lovregler om samværsrett og hvem barn skal bo hos.
Til Justisdepartementet 14.04.87
5. Høringsuttalelse - Erstatningsloven - Forslag om standardiserte erstatningsregler for personskade påført barn.
Til Justisdepartementet 26.05.89
6. Høringsuttalelse til notat om endring i påtalereglene ved kvinnemishandling.
Til Justisdepartementet 04.06.87
7. Høringsuttalelse - Barnesikker emballasje - utkast til forskrift.
Til Statens Forurensningstilsyn 11.06.87
8. Høringsuttalelse - Utkast til Ot.prp. om lov om endringer i jernbaneloven av 12. august 1848 og jernbaneansvarsloven av 10. juni 1977 nr. 73.
Til Samferdselsdepartementet 15.06.87
9. Høringsuttalelse - Utkast til proposisjon om endringer i barneloven - fastsettelse av underholdsbidrag til barn.
Til Justisdepartementet 02.07.87
10. Høring - NOU 1987:18 Forenkling av rettsregler og rettslig regulering.
Til Forbruker- og administrasjonsdep. 25.08.87
11. Høringsuttalelse til forslag om bruk av personlig verneutstyr under kjøring med motorvogn.
Til Statens Vegvesen 27.08.87

AVGITTE HØRINGSUTTALELSER 1986

1. Høringsuttalelse - Utkast til veiledning om etablering og drift av barneparker.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet
14.02.86.
2. Høringsuttalelse - Tiltak til vern mot tobakkskader.
Til Sosialdepartementet 19.03.86.
3. Høringsuttalelse om aldersgrense for jakt- og fangsutøvelse.
Til Miljøverndepartementet 08.04.86.
4. NOU 1985:18 Lov om sosiale tjenester m.v.
Høringsuttalelse.
Til Sosialdepartementet 10.04.86.
5. Høringsuttalelse til endringer i Lov av 17. juli 1953 nr. 14 om barnevern - Ot.prp. (1985/86).
Til Sosialdepartementet 29.04.86
6. Høringsuttalelse til NOU 1985:37 Sykehusobduksjon.
Til Sosialdepartementet 01.07.86.
7. Høringsuttalelse til forslag om fjerning av førekortplikt på lukket bane for go-kart med slagvolum inntil 125 ccm.
Til Statens Vegvesen, Vegdirektoratet, 03.07.86
8. Uttalelse vedrørende notatet "Hvilke lovgivningsmessige tiltak bør finne sted vedrørende befruktning utenfor kroppen.
Til Sosialdepartementet 27.08.86.
9. NOU 1985:34 Levekår for psykisk utviklingshemmede.
Høringsuttalelse.
Til Sosialdepartementet 28.08.86.
10. NOU 1986:2 Innstilling til ny ekteskapslov. Del I.
Til Justisdepartementet 14.11.86.
11. Utredning fra familiepedagogisk utvalg: Familie og oppdragelse. Hva kan gjøres for å støtte foreldrene i oppdragelsesarbeidet. Høringsuttalelse.
Til Kirke- og Undervisningsdepartementet 21.11.86.

HØRINGSUTTALELSER AVGITT I 1985

1. Høringsuttalelse til utkast til mønsterplan for grunnskolen.
Til Grunnskolerådet 01.02.85.
2. Høringsuttalelse til lov om ombud m.v. for funksjons-
hemmede - skisse til lov.
Til Sosialdepartementet 15.02.85.
3. NOU 1984:20 Framtidig organisering av fritidshjem.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet
14.03.85.
4. Høringsuttalelse til NOU 1984:9 Forenklinger i
bygningsloven m.v. II.
Til Kommunal- og arbeidsdepartementet 25.03.85.
5. Konsekvensanalyser i tilknytning til vegutredning
eller hovedplan for større vegutbyggingsprosjekter.
Til Vegdirektoratet 27.03.85.
6. Utkast til rammeplan for trafikksikkerhetsforskning
1986 - 1989.
Til Statens Vegvesen, Vegdirektoratet 28.03.85.
7. Straffelovrådets utredning om pornografi.
Til Justisdepartementet 29.03.85.
8. Høringsuttalelse - Barn som trenger særskilt hjelp og
støtte.
Til Oslo kommune, Barnehagekontoret 11.04.85.
9. Høringsuttalelse - Forslag om opphevelse av markeds-
føringslovens §§ 4 og 5.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet
25.04.85.
10. Høringsuttalelse til mønsterplanen for grunnskolen.
Revidert utgave - Fagplandelen.
Til Grunnskolerådet 30.04.85.
11. Uttalelse til stortingsmeldinga om familiepolitikken
(nr. 50 1984.85).
Til Stortingets sosialkomite 21.05.85.
12. Uttalelse vedrørende notatet "Hvilke lovmessige tiltak
bør finne sted vedrørende kunstig befruktning."
Til Sosialdepartementet 20.06.85.
13. Høringsuttalelse til innstilling fra arbeidsgruppe om
samarbeid barnehage - skole.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet og
Kirke- og Undervisningsdepartementet 25.06.85.
14. Arealnormsaken - Endringer i barnehagelovens for-
skrifter om areal og bemanning.
Til Oslo kommune, Barnehagekontoret, 08.08.85.

15. Sikkerhetsegenskaper ved barnepulk - utarbeidelse av retningslinjer.
Til Statens Forurensningstilsyn 09.08.85.
16. Tiltak for å redusere motorsykkelulykkene.
Til Vegdirektoratet 03.09.85.
17. Høringsuttalelse til "Vegsystem og vegstandard".
Til Statens Vegvesen, Vegdirektoratet 04.10.85.
18. Høringsuttalelse til NOU 1984:9 Forenklinger i bygningsloven m.v. III
Til Kommunal- og Arbeidsdepartementet 17.10.85.
19. Høringsuttalelse til forslag om innføring av obligatorisk mopedføreropplæring m.v.
Til Statens Vegvesen, Vegdirektoratet 14.10.85.
20. Høringsuttalelse til NOU 1985:11 TV 2.
Til Kultur- og Vitenskapdepartementet 15.11.85.
21. Rapport om forebyggende barnevern i Oslo.
"Bedre barndom" - Høringsbrev.
Til Oslo kommune, barnevernkontoret 21.11.85.

HØRINGSUTTALELSER AVGITT I 1984

1. Revisjon av lov av 6. mars 1970 nr. 4 om tilskudd til private skoler - saksbehandlingsregler.
Til Kirke- og undervisningsdepartementet 07.02.84.
2. Utkast til retningslinjer for praktisering av barnehagelovens formålsparagraf.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet 13.02.84.
3. Tilleggskommentarer til utkast til nye trafikkregler.
Til Statens Vegvesen 23.02.84.
4. Bruksplikt for bilbelter i baksetet og økning av gebyrsatsene.
Til Vegdirektoratet 13.03.84.
5. Forslag til nye forskrifter etter veglovens § 13 (vegnormalparagrafen).
Til Statens Vegvesen 08.05.84.
6. Utkast til rundskriv om barn med funksjonshemninger i barnehage.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet 11.05.84

7. Om grunnskolen.
Til Kirke- og undervisningskomiteen i Stortinget
15.05.84.
8. NOU 1983:47 "Ny fremmedlov".
Til Justisdepartementet 01.06.84.
9. Byggeforskriftenes sikkerhetskrav til trapper,
balkongrekkverk, m.v.
Til Kommunal- og arbeidsdepartementet 01.08.84.
10. Forslag til vedtektsendring av bygningslovens § 12.4 i
Tjøme kommune.
Fylkesmannen i Vestfold 02.08.84.
11. Endring av forskrifter om barnehagens lokaler, ute-
områder og bemanning.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet
16.08.84.
12. NOU 1984:5 Kringkastingsreklame.
Til Kultur- og vitenskapsdepartementet 16.08.84.
13. Produktkontroll - retningslinjer for sikkerheten ved
leketøy.
Til Statens forurensningstilsyn 30.08.84.
14. Bruk av snøscooter på offentlig veg.
Til Vegdirektoratet 03.09.84.
15. Nytt inntektssystem for kommunene.
Uttalelse til Stortinget 05.10.84.
16. Deregulering av bygningsloven.
Til Kommunal- og arbeidsdepartementet 19.10.84.
17. NOU 1983:57 Straffelovgivning under utforming.
Til Justisdepartementet 31.10.84.
18. Spørsmål om tilsutning til (1) Europarådskonvensjonen
20.05.80 om anerkjennelse og fullbyrdelse av avgjørel-
ser om foreldremyndighet og om gjenoppretting av for-
eldremyndighet og (2) Haagkonvensjonen 25.10.80 om de
sivile sider ved internasjonal barnebortføring.
Til Justisdepartementet 02.11.84.
19. Videogram med ulovlig innhold.
Til Justiskomiteen i Stortinget 12.11.84.
20. NOU 1984:17 Perinatal omsorg i Norge.
Til Sosialdepartementet 30.11.84.
21. NOU 1984:6 Personbiltrafikk.
Til Samferdselsdepartementet 30.11.84.

HØRINGSUTTALELSER AVGITT I 1983

1. NOU 1982:26 Barnemishandling og omsorgssvikt.
Til Sosialdepartementet 01.02.83
2. NOU 1982:14 Om fastsettelse og innkreving av underholdsbidrag, høringsbrev nr. 2.
Til Justisdepartementet 10.03.83.
3. Håndlingsprogram om tiltak mot kvinnemishandling.
Til Sosialdepartementet 19.05.83.
4. Utkast til føresegner og standardfrådrag for utgifter ved bruk av samværsrett.
Til Finansdepartementet 02.06.83.
5. NOU 1983:3 Massemedia og mediepolitikk.
Til Kultur- og vitenskapsdepartementet 10.06.83.
6. NOU 1982:27 Funksjonsfordeling og administrasjonsordninger.
Til Kommunal- og arbeidsdepartementet 23.06.83.
7. Innstilling om arbeidsmiljøloven og unge arbeidstakere.
til Kommunal- og arbeidsdepartementet 30.06.83.
8. NOU 1983:15 Planlov.
Til Miljøverndepartementet 30.06.83.
9. Utkast til endringer i byggeforskriftene av 1. august 1969 som følge av endringer i bygningsloven vedtatt 27. mai 1983.
Til Kommunal- og arbeidsdepartementet 01.07.83.
10. Utkast til forbud mot svært brennbare tekstilprodukter.
Til Statens forurensningstilsyn 08.07.83.
11. Lovbestemmelser, forskrifter og retningslinjer om fylkeskommunens ansvar innen barnevernet og barneverninstitusjoner.
Til Sosialdepartementet 26.07.83.
12. Revisjon av lov av 6. mars 1970 nr. 4 om tilskudd til private skoler.
Til Kirke- og undervisningsdepartementet 09.08.83.
13. Utkast til endring av førerkortforskriftenes § 5 med sikte på senking av aldersgrensen for moped/motorsykkel og go-kart på lukket bane.
Til Statens Vegvesen 12.08.83.
14. NOU 1982:38 Nemnder på kommuneplan.
Til Kommunal- og arbeidsdepartementet 12.08.83.

15. NOU 1983:9 Lov om film og video.
Til Justisdepartementet 05.09.83.
16. Utkast til endringer i gjeldende regler og om fastsetjing av karakterar og om vitnemål.
Til Kyrkje- og undervisningsdepartementet 15.09.83.
17. Utkast til forskrifter om motoriserte transportleketøy for barn.
Til Statens forurensningstilsyn 15.09.83.
18. Utkast til lov om adopsjon.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet 14.10.83.
19. Utkast til nye trafikkregler.
Til Statens Vegvesen 31.10.83.
20. Forslag fra planlovutvalget om utvidete bestemmelser om bebyggelsesplan m.v.
Til Miljøverndepartementet 30.12.83.
21. Kommentarer til statsbudsjettet - Grunnskolen.
Til Kirke- og undervisningskomiteen i Stortinget 08.10.83.
22. Supplement til NOU 1983:15 Planlov - Delinnstilling om konsekvensutredningen.
Til Miljøverndepartementet 04.01.84.
23. Forslag til forskrifter om varsling av arbeid på offentlig veg.
Til Vegdirektoratet 12.01.84.

HØRINGSUTTALELSER AVGITT I 1982

1. Ethiske retninglinjer for forskning på barn -
pediatrisk forskningsetikk.
Til Norges almenvitenskapelige forskningsråd 23.03.82.
2. Forslag til endringer i lov om barnehager med
forskrifter.
Til Forbruker- og administrasjonsdepartementet
23.04.82.
3. Utkast til forskrifter om inntak i den videregående
skolen.
Til Kirke- og undervisningsdepartementet 12.05.82.
4. Rapport nr. 28 "Forslag til forskning om børns
trafikksikkerhed" fra Nordisk Trafikksikkerhetsråd.
Til Vegdirektoratet 13.05.82.

4) TABELLER SOM BESKRIVER BARNEOMBUDETS VIRKSOMHET I 1988.

I det følgende presenteres 30 tabeller som i detalj beskriver Barneombudets arbeid i 1988. I noen av tabellene har vi også tatt med tall fra 1987 for å kunne sammenligne med året før. For spesielt interesserte kan nevnes at årsmeldingen for 1985 inneholder tilsvarende tabeller med oversikt over den første 4-årsperioden i ombudets historie (1982-1985). Årsmeldingen for 1985 kan fås ved henvendelse til Barneombudets kontor.

Alle henvendelser til barneombudet blir journalisert i løpende post- og telefonjournaler. Muntlige henvendelser blir satt opp skriftlig ved kontoret (§ 2 i instruksen). I tillegg føres en saksjournal for de saker som opprettes p.g.a. henvendelser eller på ombudets eget initiativ. Disse opplysningene danner grunnlag for tabellene som følger.

TABELL 1: ANTALL HENVENDELSER AV ULIK TYPE I 1988, 1987, 1986 og 1985

SAKSOMRÅDE	1988 Antall henv.	1987 Antall henv.	1986 Antall henv.	1985 Antall henv.
Henvendelser ¹⁾ Vedrørende saker	1.674	1.345 ²⁾	1.315	1.402
Spørsmål om barns situasjon, rettig- heter, student- veiledning	192	151 ²⁾	148 ²⁾	94
Forespørsler om foredrag, deltakelse på kurs, seminar	240	252	195	167
Informasjon om og kontakt med ombudet	187	182 ²⁾	188 ²⁾	158
Administrasjon, økonomi, personale (kun skrift- lige henvendelser)	165	92	67	83
Tilsendte rapporter, rundskriv o.l.	83	103	58	61
TOTAL	2.641	2.125	1.971	1.965

Kommentar:

Antall henvendelser har økt de siste årene. Spesielt har økningen vært stor når det gjelder forespørsler om foredrag og deltagelse på kurs og seminarer og administrative saker. Økningen i antall administrative saker i 1988 skyldes primært at 2 av stillingene har vært ledige.

- 1) Omfatter både den eller de henvendelser som gjør at Barneombudet tar opp en sak og skriftlig materiale, - dokumenter, uttalelser fra berørte instanser m.v. - som Barneombudet får under arbeidet med saken. Antall henvendelser blir også av denne grunn større enn antall saker.
- 2) Kontoret har forenklet registreringsrutiner når det gjelder enkle henvendelser vedrørende informasjon og spørsmål, ca 200 av disse er registrert på sterkt forenkla skjemaer.

TABELL 2: ANTALL SAKER OG SAKSTYPER I 1985, 1986, 1987 og 1988

TYPE SAK	1988		1987		1986	
	Antall saker	% total	Antall saker	% total	Antall saker	% av total
Enkeltsak	839	87	750	86	717	84
Prinsippsak	90	9	97	11	111	13
Høringsuttalelse	32	3	30	3	27	3
TOTAL	961	99	877	100	855	100

Kommentar:

Av tabellen framgår at Barneombudet har hatt en økning i antall saker i 1988 i forhold til foregående år. Økningen gjelder spesielt saker som Barneombudet henviser videre til andre instanser. Barneombudet gir da råd og veiledning til henvendere om deres rettigheter og hvilken instans som har ansvar for å hjelpe.

**TABELL 3: ALLE STEDFESTEDE SAKER, RESPEKTIVE STEDFESTEDE BARNESAKER
I 1988 FORDELT ETTER HVILKEN LANDSDEL HENVENDELSEN KOM FRA.**

LANDSDEL	Alle sted- festede saker		Stedfestede barnesaker		Andel barne- saker av samtlige saker fra landsdelen %
	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total	
OSLO	246	31,6	11	21,2	4,5
AKERSHUS	90	11,6	5	9,6	5,6
ØSTLANDET ELLERS	151	19,4	9	17,3	6,0
ØSTLANDET TOTALT	487	62,5	25	48,1	5,1
SØRLANDET	23	3,0	-	-	-
VESTLANDET	138	17,7	13	25,0	9,4
TRØNDELAG	43	5,5	7	13,5	16,3
NORD-NORGE	85	10,9	7	13,5	8,2
UTLAND	3	0,4	-	-	-
TOTAL	779 ¹⁾	100,3	52 ²⁾	100,01	6,6

1. Av det totale antall saker på 961 er 779 stedfestede.
For 60 saker er henvenders adresse ukjent og for 122 saker er stedfestelse ikke interessant. Dette er generelle saker som er reist bl.a. av sentral myndighet, landsomfattende organisasjon eller saker reist av Barneombudet sjøl.
2. Barneombudet arbeidet i 1988 med 65 saker som ble reist av barn, av disse var 52 stedfestede.

1)

TABELL 4: ALLE STEDFESTEDE SAKER RESPEKTIVE STEDFESTEDE BARNESAKER I 1988.
FORDELT ETTER HVILKET FYLKE HENVENDELSEN KOM FRA. ANTALL OG PROSENT.

FYLKE	Andel av folke- mengden ved utgangen av 1986	Alle sted- festede saker		Stedfestede barnesaker		Andel barne- saker av samtlige saker fra fylket. Prosent
		Antall saker	% av total	Antall saker	% av total	
ØSTFOLD	5,6	31	4,0	3	5,8	9,7
AKERSHUS	9,7	90	11,6	5	9,6	5,6
OSLO	10,8	246	31,6	11	21,2	4,5
HEDMARK	4,4	23	3,0	1	1,9	4,3
OPPLAND	4,3	20	2,6	0	-	-
BUSKERUD	5,3	34	4,4	2	3,8	5,9
VESTFOLD	4,6	19	2,4	2	3,8	10,5
TELEMARK	3,8	24	3,1	1	1,9	4,2
AUST-AGDER	2,3	7	0,9	0	-	-
VEST-AGDER	3,4	16	2,1	0	-	-
ROGALAND	7,9	36	4,6	2	3,8	5,6
HORDALAND	9,7	59	7,6	5	9,6	8,5
SOGN OG FJORDANE	2,5	16	2,1	1	1,9	6,3
MØRE OG ROMSDAL	5,6	27	3,5	5	9,6	18,5
SØR-TRØNDELAG	5,9	39	5,0	4	7,7	10,3
NORD-TRØNDELAG	3,0	4	0,5	3	5,8	75,0
NORDLAND	5,7	33	4,2	3	5,8	9,1
TROMS	3,5	24	3,1	2	3,8	8,3
FINNMARK	1,7	28	3,6	2	3,8	7,1
UTLAND	-	3	0,4	0	-	-
TOTAL	-	779	100,0²⁾	52³⁾	100,0	-

1. Av det totale antall saker på 961 er 779 stedfestede.

Kommentar: Den geografiske fordelingen av saker har stort sett vært jevn de siste årene. Relativt har Barneombudet et stort antall saker fra Oslo og Akershus, noe som bl.a. kan forklares ved at Barneombudets kontor ligger i Oslo.

TABELL 5: SAKER FORDELT ETTER HVILKET FYLKE HENVENDELSEN KOM FRA OG HVEM SOM REISTE SAKEN. 1988.

FYLKE	HENVENDELSER			
	Barn	Voksne	Andre	Sum
ØSTFOLD	3	24	4	31
AKERSHUS	5	67	18	90
OSLO	11	189	46	246
HEDMARK	1	21	1	23
OPPLAND	0	15	5	20
BUSKERIJD	2	23	9	34
VESTFOLD	2	16	1	19
TELEMARK	1	18	5	24
AUST-AGDER	0	7	0	7
VEST-AGDER	0	13	3	16
ROGALAND	2	28	6	36
HORDALAND	5	40	14	59
SOGN OG FJORDANE	1	12	3	16
MØRE OG ROMSDAL	5	18	4	27
SØR-TRØNDELAG	4	31	4	39
NORD-TRØNDELAG	3	1	0	4
NORDLAND	3	24	6	33
TROMS	2	16	6	24
FINNMARK	2	19	7	28
UTLANDET	0	1	2	3
IKKE STEDFESTET SAK ¹⁾ ADRESSE UKJENT	13	51	18	182
TOTAL	65	634	262 ¹⁾	961

1) Dette er saker som er tatt opp av fagfolk, organisasjoner, ulike forvaltningsorganer i kommunene, stat og fylke, forskningsinstitutter, media o.l.

Kommentar: Økningen i antall saker fra 1987 skyldes økningen i antall saker fra voksne. Antall saker fra barn var 78 i 1987 mot 65 i år.

TABELL 6: SAKENE I 1988 OG 1987 FORDELT ETTER HVEM SOM HENVENDTE SEG TIL BARNEOMBUDET. ABSOLUTTE TALL OG PROSENT.

HVEM SAKEN BLE REIST AV ¹⁾	1988		1987	
	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total
Ett eller flere barn	65	7	78	9
Voksen enkeltperson	634	66	554	63
Fagfolk	73	7	34	4
Institusjon, skole o.l.	17	2	61	7
Kommunal/fylkeskommunal myndighet	20	2	42	5
Sentral myndighet	47	5	31	4
Organisasjon	55	6	18	2
Andre (forskning, næringsliv, massemedia)	5	-	5	1
Barneombudets eget initiativ	45	5	54	6
TOTAL	961	100	877	101

1) Det er ofte flere henvendelser på samme sak. Saken registreres imidlertid utfra første henvendelse.

Kommentar: Alle kan skriftlig eller muntlig henvende seg til Barneombudet.

Som det fremgår av tabellen kommer henvendelsene fra svært ulikt hold, men hovedtyngden er fra voksne enkeltpersoner, ofte foreldre og besteforeldre.

7 prosent av henvendelsene kom i 1988 direkte fra barn og unge.

TABELL 7: BEHANDLEDE SAKER I 1988 FORDELT PÅ BEHANDLINGSFORM ETTER HVEM SOM FØRST REISTE SAKEN.

Henvender	Avsluttede saker	Saker under arbeid/ Restanser til 1989	Totalt
Barn	61	4	65
Voksne	601	33	634
Andre ²⁾	203	59	262
Totalt	865	96	961

1) Med avsluttede saker menes her saker som er realitetsbehandlet og saker som vi etter instruksens § 3 har avvist. 703 saker ble i 1988 realitetsbehandlet og avsluttet ved at Barneombudet ga en konkret uttalelse eller fremmet et forslag, og 162 saker ble avvist etter instruksens § 3.

Saker fra barn gis høy prioritet og behandles etter regelen umiddelbart når de kommer til kontoret.

Ombudet har etter instruksens § 3 ikke adgang til å behandle konflikter mellom barn og foresatte eller mellom foresatte innbyrdes. Ombudet gir i disse sakene informasjon om begrunnelsen for avvisningen og gir informasjon om eventuelle eksisterende instanser som har som oppgave å behandle konflikter av denne type. De saker og henvendelser som blir avvist på dette grunnlaget er ofte svært tidkrevende for kontoret, idet det ofte gis utstrakt psykologisk og juridisk rådgivning. Barneombudet henviser i de fleste sakene til annen instans som har et konkret ansvar for å hjelpe.

I enkelte saker kreves det utstrakt behandling og kjennskap til saken før det besluttes at saken må avvises på formelt grunnlag.

Avviste saker er derfor også tidkrevende og krever behandling. Skillet mellom de formelt avviste og behandlede saker er derfor ofte noe flytende.

2) Med "andre" menes her henvendelser fra ulike fagfolk, institusjoner (skoler osv), offentlig forvaltning, organisasjoner, pressgrupper, samt initiativ fra Barneombudet selv.

**TABELL 8: SAKER I 1988 FORDELT ETTER HOVEDBEHANDLINGSFORM.
ANTALL OG PROSENT**

Behandlingsform	1986		1985	
	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total
Bo avgitt konkret ¹⁾ uttalelse/ tatt standpunkt til konflikten/problemene	138	14,4	170	19,4
Saken henvist ²⁾	285	29,7	187	21,3
Saken overført prinsippsak	19	2,0	24	2,7
Saken henlagt ³⁾	261	27,2	242	27,6
Behandlede saker	703	73,2	623	71,0
Avviste saker etter instruksens § 3 ⁴⁾	162	16,9	152	17,3
Avsluttede saker	865	90,0	775	88,3
Restanser/saker under arbeid pr. 31.12.86.	96	10,0	102	11,6
Totalt	961	100,0	877	99,9

1) Jfr. instruksens § 7

2) Jfr. instruksens § 4

3) Jfr. instruksens § 5

4) Jfr. instruksens § 3

Kommentar:

Barneombudet har i 1988 avsluttet 90 flere saker enn i 1987. Som det fremgår av tabellen var det flere saker som i 1988 ble henvist til annen instans enn året før. Det fremgår også at det var færre saker i 1988 som Barneombudet avsluttet ved å ta konkret stilling til et problem eller konflikt.

Årsaken til dette er at Barneombudet har fått stor erfaring og kunnskap på en rekke felt, som gjør det enklere å gi råd og henweise videre enn det var tidligere. Barneombudets begrensede stab gjør det også nødvendig å henweise en rekke saker videre til annen instans.

**TABELL 9: SAKENE FORDELT ETTER SAKSOMRÅDE I 1988 OG 1987.
ANTALL OG PROSENT.**

SAKSOMRÅDE	1988		1987	
	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total
1. Barn i spesielle livssituasjoner	257	26,7	196	22,3
2. Barnetilsyn/off. fritidstilbud	78	8,1	59	6,7
3. Skolesaker	127	13,2	130	14,8
4. Kultur/forbruk	95	9,9	71	8,1
5. Familiens situasjon	294	30,6	276	31,5
6. Barn og planlegging	72	7,5	113	12,9
7. Diverse saker	38	3,9	32	3,6
TOTAL	961	99,9	877	99,9

Kommentar: Den største økningen i forhold til 1988 i antall saker er å finne under saksområde 1, Barn i spesielle livssituasjoner. (Se også tabell 25). I tillegg har det vært en nedgang i antall saker vedrørende barn og planlegging. Dette skyldes at flere av enkelthenvendelsene vedrørende dette feltet ikke er blitt saker, men definert som veiledning. Barneombudet prioriterte i 1988 å arbeide med planleggingsspørsmål knyttet til ordningene i Plan- og bygningsloven og forslaget til Rikspolitiske bestemmelser for barn.

**TABELL 10: SAKER REIST AV BARN FORDELT ETTER SAKSOMRÅDE
I 1988. ANTALL OG PROSENT.**

SAKSOMRÅDE	1988	
	Antall saker	% av total
1. Barn i spesielle livssituasjoner	12	18,5
2. Barnetilsyn/off. fritidstilbud	2	3,1
3. Skolesaker	15	23,1
4. Kultur/forbruk	3	4,6
5. Familiens situasjon	23	35,4
6. Barn og planlegging	2	3,1
7. Diverse saker	8	12,3
TOTAL	65	100,1

Kommentar:

Fordeling av saker reist av barn har ikke endret seg vesentlig de siste årene.

TABELL 11: ULIKE TYPER SAKER I 1988 FORDELT PÅ SAKSOMRÅDE. ANTALL OG PROSENT SAMT I PROSENT AV DET TOTALE ANTALL SAKER INNENFOR HVERT SAKSOMRÅDE.

SAKSOMRÅDE	Enkeltsaker		Prinsippsaker		Høringsuttalelser		Total
	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total	
1. Barn i spesielle livssituasjoner	215	25,6	36	40,0	6	18,8	257
2. Barnetilsyn/off. fritidstilbud	67	8,0	9	10,0	2	6,3	78
3. Skolesaker	120	14,7	7	7,8	0	-	127
4. Kultur/forbruk	74	8,8	10	11,1	11	34,4	95
5. Familiens situasjon	266	31,7	20	22,2	8	25,0	294
6. Barn og planlegging	60	7,2	7	7,8	5	15,6	72
7. Diverse saker	37	4,1	1	1,1	-	-	38
TOTAL	839	87,3	90	9,4	32	3,3	964

Kommentar: Barneombudet arbeidet i 1987 med 877 saker, mot 961 i 1988. Det har spesielt vært en stor økning i antall enkeltsaker, fra 750 i 1987 til 839 i 1988. Antall P-saker og Høringssaker har ikke endret seg vesentlig.

Saker knyttet til familiens situasjon i samfunnet utgjør fortsatt det største saksfeltet.

**TABELL 12: ULIKE TYPER SAKER FORDELT ETTER OM DE BLE AVSLUTTET I 1988
ELLER IKKE. ANTALL OG PROSENT.**

BEHANDLING	Enkeltsaker		Prinsippsaker ¹⁾		Høringsuttalelser		Samtlige saker	
	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total
Avsluttet i 1988	789	94,0	50	55,6	26	81,3	865	90,0
Ikke avsluttet - restanse til 1989	50	6,0	40	44,4	6	18,8	96	10,0
TOTAL	839	100,0	90	100,0	32	100,1	961	100,0

Kommentar: Antallet prinsippsaker og høringsuttalelser har vært relativt konstant de siste årene. Prinsippsakene har i en rekke tilfeller blitt større i omfang og mer komplekse. Flere av prinsippsakene arbeides det med over mange år.

**TABELL 13: SAKER I 1988 INNENFOR ULIKE SAKSOMRÅDER FORDELT ETTER
BEHANDLINGSFORM. ANTALL OG PROSENT SAMT PROSENT AV TOTALT
ANTALL SAKER INNENFOR HVERT SAKSOMRÅDE.**

	1)		Henviste saker	Henlagte saker/ overført P-sak	Avgitt utt. / tatt stilling til problemet	Under behandl. Restanse til 1989
	Avviste saker	1)				
SAKSOMRÅDE	Antall % av saks- saker total området	% av saker innenfor	Antall % av saks- saker total området	Antall % av saks- saker innenfor	Antall % av saks- saker total området	Antall % av saks- saker total området
1. Barn i spesielle livssituasjoner	12 7,4 4,7	108 37,9 42,0	77 27,5 30,0	26 18,8 10,1	34 35,4 13,2	257
2. Barnetilsyn/off. fritidstilbud	0 / - -	29 10,2 37,2	21 7,5 26,9	17 12,3 21,8	11 11,5 14,1	78
3. Skolesaker	5 3,1 3,8	41 15,4 33,8	49 17,5 37,7	21 15,2 16,2	11 11,5 8,5	127
4. Kultur/forbruk	- - -	20 7,0 21,1	38 13,6 40,0	22 15,9 23,2	15 15,6 15,8	95
5. Familiens situasjon	142 87,7 48,3	52 18,2 17,7	59 21,1 20,1	30 21,7 10,2	11 11,5 3,7	294
6. Barn og planlegging	0 - -	23 8,1 31,9	17 6,1 23,6	18 13,0 25,0	14 14,6 19,4	72
7. Diverse saker	3 1,9 8,6	9 3,2 25,7	19 6,8 54,3	4 2,9 11,4	0 - -	35
TOTAL	162 100,0 16,9	285 100,0 29,7	280 100,0 29,1	138 100,0 14,4	96 100,0 10,0	961

1) Ombudet har etter instruksen (§ 3) ikke lov til å behandle konflikter mellom barn og foresatte eller mellom foresatte innbyrdes. Antall avviste saker blir derfor stort under saksområde 5.

Som nevnt tidligere i årsmeldinga må Barneombudet bruke tid på de sakene som formelt avvises. I slike saker gis det psykologisk og juridisk rådgivning til henverder, samt informasjon om ulike hjelpeinstanser.

TABELL 14: SAKER FERDIGBEHANDLET VED FØRSTE KONTAKT I 1988 ETTER HOVEDSAKSOMRÅDE. ANTALL, PROSENT OG I PROSENT AV TOTALT ANTALL SAKER INNEN SAKSOMRÅDET.

SAKSOMRÅDE	FERDIGBEHANDLET VED 1. KONTAKT ¹⁾		TOTALT ANTALL SAKER INNEN SAKSOMRÅDET	FERDIGBE- HANDLET VED 1. KONTAKT I % AV TOTAL
	ANTALL	PROSENT		
1. Barn i spesielle livssituasjoner	121	26,7	257	47,1
2. Barnetilsyn/off. fritidstilbud	32	7,1	78	41,0
3. Skolesaker	45	9,9	127	34,6
4. Kultur/forbruk	18	4,0	95	18,9
5. Familiens situasjon	201 ²⁾	44,4	294	68,4
6. Barn og planlegging	15	3,3	72	20,8
7. Diverse saker	21	4,6	35	60,0
TOTALT	453	100,0	961	47,1

- 1) Dette er i hovedsak saker og spørsmål som telefonisk kommer til Barneombudet. Svært mange av disse henvendelsene besvares ved første henvendelse, med ren informasjon om hvilken instans henvender bør ta kontakt med om sine problemer, samt i noen grad juridisk og psykologisk rådgivning.

Saker som blir ferdigbehandlet ved første kontakt kan derfor ofte være svært tidkrevende.

- 2) Mange av henvendelsene gjelder konflikter mellom barn og foreldre, eller mellom foresatte. Disse blir etter Barneombudets instruks § 3 avvist.

Utover dette er det en rekke saker som har behov for informasjon om ulike rettigheter og hjelpeinstanser.

Se tabell 15.

**TABELL 15: SAKER FERDIGBEHANDLET I 1988 VED FØRSTE HENVENDELSE,
FORDELT INNENFOR HOVEDSAKSOMRÅDET "FAMILIENS SITUASJON".**

SAKSOMRÅDE	ANTALL
Foreldremyndighetens omfang	8
Barnets økonomi	2
Barnets rettigheter	10
Barneoppdragelse	5
Konflikt foreldre/barn	13
Lover/regelverk	3
Diverse (Barnet i familien)	2
Inntektsfordeling/skattesystem	3
Barnetrygd/Folketrygd etc.	1
Bidrag	3
Rettigheter barneforeldre	1
Barn på arbeidsplassen	1
Boligbehov/formidling	4
Konflikter (Bomiljø)	1
Diverse (Bomiljø)	7
Barnefordeling	34
Foreldreansvar	7
Samværsrett	77
Barnets rettigheter	17
Andres rettigheter	2
TOTALT	201

Kommentar: Ca. halvparten av sakene som blir ferdigbehandlet ved første henvendelse er spørsmål knyttet til samværsrettsproblemer og barnefordeling. Selv om disse sakene i all hovedsak avvises i samsvar med vår instruks § 3, så bruker vi mye tid til psykologisk og juridisk veiledning i disse sakene bl. a. for å kunne henvise til den mest aktuelle hjelpeinstansen.

TABELL 16: TOTALT ANTALL SAKER SOM BLE FERDIGBEHANDLET VED FØRSTE KONTAKT I 1988 FORDELT ETTER HOVEDBEHANDLINGSFORM. ANTALL, PROSENT OG I PROSENT AV SAKER INNENFOR HVER BEHANDLINGSFORM.

BEHANDLINGSFORM	Ferdigbehandlet ved første kontakt		Totalt antall saker innen behandl. form	Ferdigbehandlet ved 1. kontakt i % av total
	Antall	Prosent		
Avvist	130	28,7	162	80,2
Henvist	193	42,6	285	67,7
Henlagt	128	28,3	261	49,0
Uttalelse gitt/ Barneombudet tatt konkret stand- punkt til konflikten/ problemene	0	-	138	-
Saken overført Prinsippsak	2	0,4	19	10,5
Restanse til 1987	0	-	96	-
TOTALT	453	100,0	961	47,1

**TABELL 17: AVSLUTTEDE ENKELTSAKER I 1988.
FORDELT ETTER BEHANDLINGSFORM.**

BEHANDLINGSFORM	1988	
	Ant. saker	% av total
Bo avgitt konkret skriftlig uttalelse, tatt standpunkt til konflikten/ problemene	87	11,0
Saken henvist	284	36,0
Saken henlagt	243	30,8
Saken overført til prinsippsak	14	1,8
Behandlede saker	628	79,6
Avviste saker etter instruksens § 3	161	20,4
Antall avsluttede enkeltsaker	789	100,0

Kommentar: Barneombudet behandlet 60 flere enkeltsaker i 1988 sammenlignet med 1987.

1)
**TABELL 18: PRINSIPPSAKER OG HØRINGSSAKER I 1988 FORDELT ETTER
OM DE BLE AVSLUTTET ELLER IKKE.**

	ANTALL P-SAKER	HØRINGS- SAKER
Avsluttet	50	26
Restanse	40	6
TOTALT	90	32

Kommentar: Selv om antall prinsippsaker og høringssaker er betydelig mindre enn antall enkeltsaker, brukes stadig mer av Barneombudets tid til disse sakene. Den rent kvantitative beskrivelsen av antall saker gir derfor ikke et riktig bilde av Barneombudets tidsbruk.

TABELL 19: AVSLUTTEDE SAKER I 1988 FORDELT PÅ ULIKE MÅTER Å BEHANDLE SAKENE PÅ OG PÅ ULIKE SAKSTYPER. ANTALL OG PROSENT.

BEHANDLINGSFORM	ENKELTSAKER		PRINSIPPSAKER		HØRINGSUTTALELSER		SAMTLIGE SAKER	
	Antall	% av saker total	Antall	% av saker total	Antall	% av saker total	Antall	% av saker total
Avviste saker	161	20,4	1	2,0	0	-	162	18,7
Henviste saker	284	36,0	1	2,0	0	-	285	32,9
Henlagte saker	257 ¹⁾	30,8	15 ¹⁾	20,0	8 ²⁾	30,8	280	30,2
Barneombudet avgitt konkret uttalelse og tatt stilling til konflikten/probl.	87	11,0	33	66,0	18	69,2	138	16,0
Totalt antall ferdigbehandlede saker	789	100,0	50	100,0	26	100,0	865	100,0

1) At også noen prinsippsaker blir henlagt skyldes at Barneombudet etterhvert kobler sammen prinsippsaker som berører samme saksområde. De mindre prinsippsakene regnes da som henlagt. Dette gjaldt 5 prinsippsaker i 1988. 14 enkeltsaker ble også henlagt, men overført prinsippsak for videre generell vurdering.

2) Dette er høringsuttalelser som Barneombudet har henlagt pga. manglende kapasitet, eller at saken er av mindre betydning. Kontorets bemanning krever utstrakt grad av prioriteringer også når det gjelder høringsuttalelser.

TABELL 20: AVSLUTTEDE SAKER I 1988 FORDELT PÅ BEHANDLINGSFORM ETTER HVEM SOM FØRST REISTE SAKEN.

BEHANDLINGSFORM	BARN		VOKSNE		ANDRE ¹⁾		TOTALT ANTALL
	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	
BO avgitt uttalelse/ tatt stilling til konflikten/problemet	8	13,1	53	8,8	77	37,9	138
Saken henvist	8	13,1	236	39,3	41	20,2	285
Saken henlagt/ saken overført prinsippsak	28	45,9	184	30,6	68	33,5	280
Behandlede saker	44	72,1	473	78,7	186	91,6	703
Avviste saker	17 ²⁾	27,9	128	21,3	17	8,4	162
Totalt antall avsluttede saker	61	100,0	601	100,0	203	100,0	865

1) Med "andre" menes her henvendelser fra ulike fagfolk, institusjoner (skoler osv.), offentlig forvaltning, organisasjoner, pressgrupper, samt initiativ fra Barneombudet selv.

2) Dette er saker som Barneombudet etter instruksen skal avvise. Barna får imidlertid informasjon og veiledning om hva de kan gjøre.

TABELL 21: HENLAGTE SAKER I 1988 ETTER ÅRSÅK TIL HENLEGGELSER

ÅRSÅK TIL AT SAKEN HENLEGGES	Enkeltsaker		Prinsippsaker		Hørings- uttalelser		SUM antall saker
	Antall	%	Antall	%	Antall	%	
Saken av mindre betydning	22	8,6	2	13,3	0	-	24
Allerede behandlet tilsvarende saker	24	9,3	1	6,7	0	-	25
Saken overføres til prinsippsak	14	5,4	5	33,3	0	-	19
Kontoret mangler kapasitet	18	7,0	3	20,0	8	100,0	29
Kontoret mangler kompetanse	0	-	1	6,7	0	-	1
Saken brakt i orden	6	2,3	0	-	0	-	6
Barneombudet ikke fått materiale	43	16,7	2	13,3	0	-	45
HI	130	50,6	1	6,7	0	-	131
TOTAL	257	100,0	15	100,0	13	100,0	280

Kommentar: Av tabellen framgår at det er svært få saker Barneombudet avviser pga manglende kompetanse. Dette skyldes at vi aktivt formidler henvender til den etat som har kompetanse og ansvar, enten ved å gi informasjon om dette eller ved at Barneombudet selv oversender saken (saken henvises eller henlegges med informasjon).

**TABELL 22: ENKELTSAKER I 1988 DER DET BLE AVGITT UTTALELSE, DER BARNE-
OMBUDET TOK KONKRET STANDPUNKT, ETTER HVORDAN SAKEN BLE
VURDERT OG HVEM OMBUDET UTTALTE SEG TIL. ABSOLUTTE TALL.**

VURDERING AV SAKENS REALITETER	Uttalelse til henvender Antall saker	Uttalelse til annen instans Antall saker	Totalt antall saker
Kritikkverdig, Barneombudet foreslår konkrete tiltak	8	20	28
Vanskelig å ta stilling til, Barneombudet ber bl.a. noen se generelt på saken	16	11	27
Ikke kritikkverdig	11	0	11
SUM	35	31	66

Kommentar:

Antall enkeltsaker der vi ga en konkret uttalelse var i 1988 66, mot 119 i 1987.

Endringen gjelder spesielt enkeltsaker der Barneombudet kom med konkrete forslag til tiltak. Årsaken til ulikhetene skyldes at mange av enkeltsakene tok opp tidligere behandlede problemstillinger. I slike saker får henvender kopi av Barneombudets tidligere uttalelser i tilsvarende sak. Henvender kan selv benytte Barneombudets uttalelse lokalt. Saken registreres i slike tilfeller som "henlagt med informasjon", selv om Barneombudet indirekte foreslår tiltak og uttrykker kritikk.

TABELL 23: HENVISTE ENKELTSAKER i 1988 ETTER HVILKEN INSTANS OMBUDET HENVISTE TIL. ANTALL OG PROSENT.

INSTANS	Antall saker	% av total
Departementer	44	15,5
Annen sentral myndighet	23	8,1
Fylkesmyndighet	19	6,7
Kommunal myndighet	148	52,1
Institusjon/fagfolk	28	9,9
Organisasjon	12	4,2
Private bedrifter	3	1,1
Påtalemyndighet	5	1,8
Voksne	0	-
TOTAL	284	99,4

Kommentar: Barneombudet henviste i 1988 i større grad til kommunale myndigheter og departementene enn tidligere år.

TABELL 24: ENKELTSAKER DER BARNEOMBUDET GA EN UTTALELSE I 1988
ETTER HVEM OMBUDET UTTALTE SEG TIL. ANTALL OG PROSENT.

INSTANS	Antall saker	% av total
Departementer	9	14,5
Annen sentral myndighet	5	8,1
Fylkesmyndighet	1	1,6
Kommunal myndighet	18	29,0
Institusjon/ fagfolk	1	1,6
Organisasjoner	2	3,2
Private bedrifter	2	3,2
Påtalemyndighet	0	-
Massemedier, forskning	3	4,8
Rest ???	21	33,9
TOTAL	62	99,9

Kommentar: Som det framgår av tabellen har Barneombudet utstrakt kontakt med et bredt spekter av instanser. En stor andel av enkeltsaker fører naturlig til kontakt med kommunale myndigheter.

**TABELL 25: FORDELING AV SAKER/PROBLEMER INNENFOR SAKSOMRÅDET
 "BARN MED SPESIELLE LIVSSITUASJONER" I 1988.
 TOTALT ANTALL, SAMT ANTALL SAKER REIST AV BARN.**

TYPE PROBLEM	Antall saker	Antall reist av barn
Barnevernssaker		
barnevernets virksomhet	84	2
Barnemishandling, fysisk avstraffelse av barn, seksuelle overgrep	44	4
Fosterhjem/barnehjem, støttekontakt	14	-
Barn med spesielle behov, funksjonshemmede barn	12	1
Språklige minoriteter	30	-
Stoffmisbruk, kriminalitet, forhold til politiet	23	-
Barn og helse, barn på sykehus, fødselssituasjon	41	3
Adopsjon	1	-
Barns rettigheter, barnevern i vid forstand	8	2
TOTAL	257	12

Kommentar: Barneombudet arbeidet i 1988 med ca 60 flere saker innenfor dette saksområdet enn i 1987. Økningen skyldes i hovedsak flere saker når det gjelder språklige minoriteter som har sin bakgrunn i Barneombudets engasjement for å rette søkelyset på flyktninge- og asylsøkerbarnas situasjon.

I tillegg har det vært en økning i antall saker knyttet til barnevernet, noe som trolig kan ha sin årsak i at barnevernet i en rekke kommuner i 1988 har opplevd store ressursproblemer.

**TABELL 26: FORDELING AV SAKER/PROBLEMER INNENFOR SAKSOMRÅDET
"BARNETILSYN OG OFFENTLIGE FRITIDSTILBUD" I 1988.
TOTALT ANTALL, SAMT ANTALL SAKER REIST AV BARN.**

TYPE PROBLEM	Antall saker	Antall saker reist av barn
Generelt	4	-
Barnehager/fritidshjem	64	-
Barneparker	3	-
Fritidsklubber/ lekesentra	3	1
Lekeområder utenfor bamiljø	3	1
Integrering	1	-
TOTAL	78	2

Kommentar: Antall saker har spesielt økt når det gjelder barnehager. Mangelen på barnehageplasser og foreldrenes fortvilelse over det er hovedårsaken til økningen i antall henvendelser.

TABELL 27: FORDELING AV ULIKE TYPER SAKER/PROBLEMER INNENFOR SAKSOMRÅDET "SKOLESAKER" I 1988. TOTALT ANTALL, SAMT ANTALL SAKER REIST AV BARN.

TYPE PROBLEM	Antall saker	Antall saker reist av barn
Skolebruksplaner, skole- nedleggelse, klassesdeling, økonomi	29	7
Skoleveg/skoleskyss	32	1
Skolens fysiske miljø	6	1
Undervisning, mønster- planer	3	1
Konflikter i skolemiljø, mobbing, skifte av lærer etc.	32	4
Integrering, spesial- undervisning, PP-tjeneste	9	-
Generelle saker, lover m.v.	11	-
Diverse	5	1
TOTAL	127	15

Kommentar: Barneombudet arbeidet med omtrent like mange saker innenfor dette saksområdet i 1988 som i 1987. Over halvparten av sakene dreier seg om ulike konflikter i skolemiljøet og farlig skolevei eller skoleskyssproblemer.

**TABELL 28: FORDELING AV SAKER/PROBLEMER INNENFOR SAKSOMRÅDET
"KULTUR OG FORBRUK" I 1988. TOTALT ANTALL SAMT
ANTALL SAKER REIST AV BARN.**

TYPE PROBLEM	Antall saker	Antall saker reist av barn
Barn og media, video og TV	27	1
Forbruk, farlige produkter	39	-
Deltakelse, arbeidsliv	9	2
Bøker, film, teater, blader etc.	15	-
Fritidsorganisasjoner	3	-
Diverse	2	-
TOTAL	95	3

Kommentar: Antall saker har også under dette saksområdet økt i 1988. Spesielt har økningen vært stor når det gjelder barn som forbrukere - og farlige produkter.

**TABELL 29: FORDELING AV SAKER/PROBLEMER INNENFOR SAKSOMRÅDET
"FAMILIENS SITUASJON" I 1988. TOTALT ANTALL,
SAMT ANTALL SAKER REIST AV BARN.**

TYPE PROBLEM	Antall saker	Antall saker reist av barn
Familiens økonomi	25	0
Familiens arbeidssituasjon	24	0
Boligforhold	1	0
Bomiljø	11	2
Skilsmisse	169	7
Barnet i familien	59	14
Diverse	5	0
TOTAL	294	23

Kommentar: Også i 1988 var hovedtyngden av sakene om barns situasjon i forbindelse med skilsmisse/samlivsbrudd.

**TABELL 30: FORDELING AV SAKER/PROBLEMER INNENFOR SAKSOMRÅDET
"BARN OG PLANLEGGING" I 1988. TOTALT ANTALL,
SAMT ANTALL SAKER REIST AV BARN.**

TYPE PROBLEM	Antall saker	Antall saker reist av barn
Samfunnsplanlegging, oversiktsplanlegging	10	0
Planlegging av nye boligområder	5	0
Planlegging eksisterende boligområder	26	1
Vegtrafikkplanlegging	21	1
Drift, gjennomføring	8	0
Diverse	2	0
TOTAL	72	2

Kommentar:

Barneombudet arbeidet i 1988 med noen færre enkelt-saker innenfor dette saksområdet enn i 1987 (113). Årsaken til dette skyldes bl.a. at Barneombudet bevisst har nedprioritert enkeltsakene, for bl.a. å bruke tid på forslag knyttet til endringer av Plan- og Bygningsloven og arbeidet med Rikspolitiske retningslinjer for barn.

Veg- og trafikkplanlegging og reguleringsplaner i eksisterende boligområder utgjør hovedtyngden av sakene innen dette arbeidsområdet. Barneombudets erfaring fra disse sakene er at barns interesser ofte settes til side eller usynliggjøres i planprosessen.

5) **OVERSIKT OVER ALLE P-SAKER BARNEOMBUDET ARBEIDET MED I 1988.**

Nedenfor gjengis kort et utdrag fra Barneombudets saksjournal, med en oversikt over de prinsipp saker Barneombudet arbeidet med i 1988. Sakens navn er kort og stikkordspreget, likevel håper vi oversikten kan gi et bilde av den bredde og variasjon som finnes innenfor Barneombudets arbeidsområde.

Restanser fra 1987.

- 1/88 Kriminell lavalder
- 2/88 Politiets rolle i samfunnet. (NOU)
- 3/88 Arbeidstidsutvalgets utredning.
- 4/88 Skolebarns ferietilbud.
- 5/88 Folketrygdlovens § 12-3: underholdsbidrag.
- 6/88 Politiets behandling av barn i avhør.
- 7/88 Folketrygdens praktisering av vilkårene for rett til utvidet barnetrygd §2.
- 8/88 Utbetaling av barnetrygd når barnet er innlagt i institusjon.
- 9/88 Inng.vilkår for rett til stønad som enslig forsørger etter Folketrygdlovens kap. 12.
- 10/88 Trygging av lekeplasser.
- 11/88 Barnehager og skoler med høye støy- og forurensningsmengder - behov for klare grenseverdier.
- 12/88 Bruk av datateknologi og funksjonshemmede barn og unge.
- 13/88 Forslag om oppvekstmiljølov.
- 14/88 Klage fra døve angående fjernsynets tilbud - behov for flere tekstede programmer.
- 15/88 Familiedømstol.
- 16/88 Barn på sykehus.
- 17/88 Utsettelse av militærtjeneste pga omsorg for barn.
- 18/88 Regler for avliving av hund som angriper mennesker.
- 19/88 Farskapfastsettelse etter "pater-est" regelen.
- 20/88 Barn hentet på skolen av lensmann - skolens rolle i foreldre-rett saker.
- 21/88 "3 barn på ett sete" - behov for endring i transportforskriftene for skoleskyss.

- 22/88 Høringsuttalelse - Endringer i Plan- og Bygningsloven. Hjemmel for å nekte riving.
- 23/88 Asylsøkerbarns rettigheter.
- 24/88 "Fakta om barn i Norge" (hefte).
- 25/88 Sikring av barnehager og offentlige institusjoner for barn.
- 26/88 Sosialpolitisk forskningsprogram - barn. (NORAS)
- 27/88 Aldersgrenser for film vist av NRK.
- 28/88 Saksbehandlingen i barnevernsaker.
- 29/88 Rikshospitalets bestemmelser for å sikre barns interesser i planleggingen.
- 30/88 Barnehage-barn ikke dekket av yrkesskadetrygden.
- 31/88 Offentlighetsprinsipp ved behandling av sedelighetsaker.
- 32/88 Hva koster det å ha barn på ulike alderstrinn?
- 33/89 Sendetid for TV-program som ikke passer for barn - Flytt Dagsrevyen.
- 34/88 Barneloven - likestilling av foreldre.
- 35/88 Endring i Plan- og bygningsloven.
- 36/88 Barns rettigheter i forhold til fremmedloven.
- 37/88 Barnets rett til sine foreldre.
- 38/88 Arbeidsgruppe i Redd Barna: "Barn i Norge et ansvar for Redd Barna?"
- 39/88 Vegtrafikk- og miljøproblemer.
- 40/88 SAMBA, Koordinerende organ mot barneulykker.
- 41/88 Folkeaksjonen for barn - faglig råd.
- 42/88 ALKO-KUTT-deltagelse i arbeidsgruppe.
- 43/88 Forskrifter om nærkringkasting.
- 44/88 Folketrygdens finansiering av tannhelsearb. NOU 1986:25.
- 45/88 Grunntidning for førskolelærere.
- 46/88 Kontroll ved omsetning av video "Statens film og videokontroll".
- 47/88 Rett til økonomisk kompensasjon ved barnepassers sykdom.
- 48/88 Fritak for opplæring i kristendoms-kunnskap.

49/88 Utvidet permisjon - rettigheter for arbeidstakere med små barn.

50/88 Fortolkning av barnevernlovens § 4 B.

Nye P-saker i 1988.

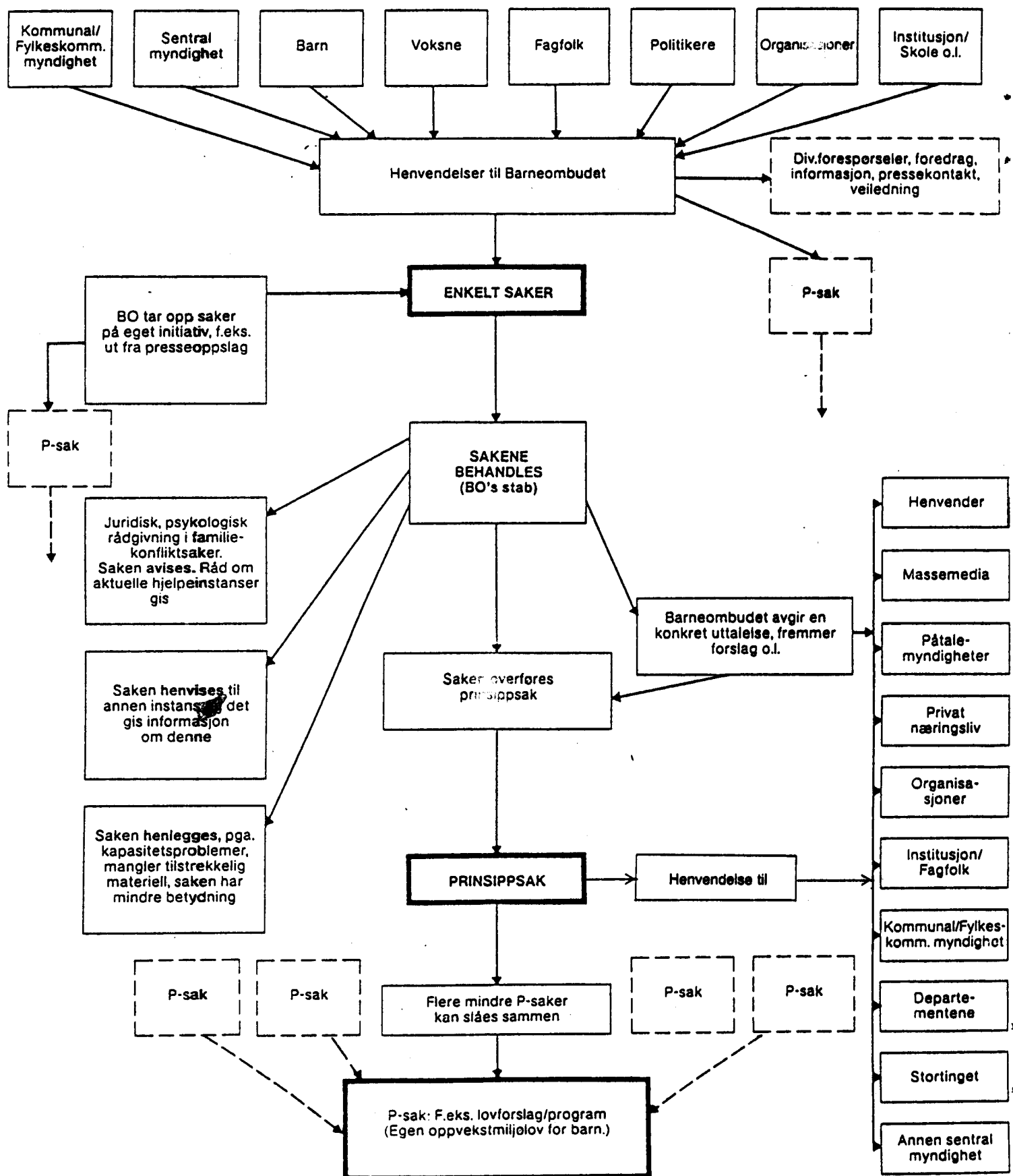
- * 51/88 Ubrukt nr.
- 52/88 Filmmagasin for barn.
- 53/88 Omsorg i beredskap og krig.
- 54/88 Aksjon Familiesak/arbeidsgr.
- 55/88 Barns rettigheter når de flytter fra fosterforeldre til biologiske foreldre.
- 56/88 Foreldreansvar; utenl. avgj. Ot.prp.-utkast.
- 57/88 Innstilling til ny ekteskapslov, Del II.
- 58/88 Perm.rettigheter ved tilvenning til dagmamma.
- * 59/88 Ubrukt nr.
- 60/88 Artikkel om barnehager i "Barn", Barneombudet kritiserer og åpner for debatt.
- 61/88 Teatermeldinga.
- 62/88 Barn og idrett.
- 63/88 Asylsøkerbarns rettigheter generelt.
- 64/88 Barn som forbrukere - reklame i TV.
- 65/88 Forbud mot voldsprodukter.
- 66/88 Sykkelhjelmer.
- 67/88 Forslag om lovforbud mot krigs- og voldsleketøy.
- 68/88 Barnelovens § 35.
- 69/88 Barnevernsnemdas muligheter for omplassering av barn.
- 70/88 Skatteregler ved barns formue.
- 71/88 ILO-konvensjon om barn og arbeid.
- 72/88 Samiske barn - behov for litteratur.
- 73/88 Ut av trengselen.
- 74/88 Egenbetaling i helse- og sosialsektoren.
- 75/88 Markedsføring overfor mindreårige.
- 76/88 Påbud om bruk av rytterhjelm.
- 77/88 Trafikkvaner og holdninger - hvordan skapes de?
- 78/88 Psykiatriens overgrep mot barn.

- 79/88 RIS-saken.
- 80/88 Samisk kultur og utdanning.
- 81/88 Forholdet mellom barnevernlovens § 17 og komm. ansvar.
- 82/88 Aksjon Nytt liv.
- 83/88 Selvstendig næringsdrivendes rett til lønn ved barns sykdom.
- 84/88 Nytt hovedgrep på PBL (NOU 1988:33).
- 85/88 Fagsammensetning i PP-tjenesten.
- 86/88 Hø - Reklamesending i NRK.
- 87/88 Forholdet mellom barnehagelov og grunnskolelov.
- 88/88 Omt. av sosialarbeiderutdanning.
- 89/88 Pasientombud.
- 90/88 Informasjon til barn - algekatastrofen.
- 91/88 Spesialpedagogisk tilbud for førskolebarn.
- 92/88 Krav om forsørgelsesplikt hindrer familieegjenforening.
- 93/88 Deltagelse i arbeidsgruppe: "Barn, skole, nærmiljø".
- 94/88 Barneombudets forslag om et barn, ungdom og familie-departement (BUF).
- 95/88 Barnevernlovens § 66 - refusjon underholdsbidrag.
- 96/88 Sykemeldt - fare for barns liv før fødsel.
- 97/88 Fri rettshjelp - pasientkadede barn.
- 98/88 Endring i byggeforskriftene.
- 99/88 Omsorg for barn når foreldre dør - behov for omsorgsklargjøring.
- 100/88 Frivillige organisasjoner.
- 101/88 Aksjon mot hjemmeulykker.
- 102/88 Veil. retningslinjer til bruk for sakkyndige i saker om foreldreansvar.
- 103/88 Husstandsfellesskap.
- 104/88 Menns muligheter til å utøve omsorgsansvar.
- 105/88 Barnerettighetskonvensjonen. (FN)
- 106/88 Fosterforeldres partsrettigheter.

- 107/88 Barnesikker emballasje.
- 108/88 Kvenske barns rettigheter.
- 109/88 Skoleskyss som resultat av skolenedlegging.
- 110/88 Ot.prp. om endring av Folketrygdloven.
- 111/88 Senter for ungdomsforskning.
- 112/88 Funksjonshemmede barns rett til avlastning.
- * 113/88 Ubrukt nr.
- 114/88 Foreldre nekter barn medisinsk hjelp.
- 115/88 Deltagelse i UNICEF-komiteen.
- 116/88 Seksuelt misbruk av barn - TRØBBEL.
- 117/88 Lov om psykisk helsevern. (NOU)
- 118/88 Protest mot nedlegging av statstilskottsordning til nærmiljøtiltak.
- * 119/88 Ubrukt nr.
- 120/88 Hvem anses å være bosatt i riket, kfr. Barnetrygdloven.
- 121/88 NOU 1988:34 Gode langsiktige utbyggingsmønstre.
- 122/88 NOU 1988:14 Ny lotterilov.
- 123/88 Forslag til endret forskrift om rullebrett - Hø.
- 124/88 Sykehusobduksjon - høring.
- 125/88 Utkast til endring av Lov om barnehager.
- 126/88 Endring i arbeidsmiljøloven om forhåndsgodkjenning - Høring.

Oversikt over behandlingsform for en ENKELTSAK som Barneombudet arbeider med, og utviklingen og sammenhengen mellom enkeltsaker og prinsipsaker.

E-sak: Angår enkeltbarn eller avgrenset gruppe

P-sak: Angår større grupper av barn, generelle spørsmål o.l.